

VERSLAG VAN RESULTATEN

LANDSCHAPPELIJK BODEMODERZOEK

PROEFSLEUVENONDERZOEK

2023C442; 2023C463

AVELGEM – KASTEELSTRAAT FASE 2

RUBEN WILLAERT NV

TEN BRIELE 14 | BUS 15

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

AUTEUR:

Sander Van De Velde

Ruben Vergauwe

Bruno Polfiet

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	1
INLEIDING	2
HISTORIEK VOORONDERZOEK	2
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]	4
1. Projectbeschrijving	4
1.1. Administratieve gegevens.....	4
1.2. Onderzoeksopdracht.....	11
1.2.1. Randvoorwaarden	11
1.3. Werkwijze en strategie	11
2. Assessment	13
2.1. Resultaten boringen.....	13
2.1.1. Sedimentaire eenheden	13
2.1.2. Bodemtypen	13
2.1.3. Overzicht [referentie] boorkolommen	13
2.2. Interpretatie onderzoeksgebied.....	18
3. Besluit	19
3.1. Verwachting na onderzoeksfase LBO	19
3.2. Concretisering maatregelen	19
3.3. Onderzoeksvragen.....	20
PROEFSLEUVENONDERZOEK [PS]	22
4. Projectbeschrijving	22
4.1. Administratieve gegevens.....	22
4.2. Herneming onderzoeksresultaten.....	23
4.2.1. Archeologienota [OE-id. 17 523]	23
4.2.2. Nota [OE-id. 19 449]	24
4.3. De onderzoeksopdracht	31
4.4. Werkwijze & uitvoering.....	31
4.5. Deponering	32
5. Assessmentrapport	39
5.1. A. bodemopbouw	39
5.1.1. Interpretatie bodemopbouw	39
5.2. Vondsten, sporen, -combinaties en structuren	42
5.2.1. Algemeen	42
5.2.2. Vondstassemblage	42

5.2.3.	Sporen, -combinaties & archeologische structuren	49
5.2.4.	Staalname & conservatie	70
5.3.	Datering, interpretatie & discussie	70
5.4.	Confrontatie onderzoeksresultaten met geplande bodemingrepen.....	73
6.	Besluit	75
6.1.	Beantwoorden onderzoeksvragen archeologienota [OE-id. 17 523] 75	
6.2.	Verwachting na proefsleuven campagne	76
BIBLIOGRAFIE		iii
BIJLAGE		iv

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de totaalaanleg van een nieuwe Schoolcampus te Avelgem, prov. Oost-Vlaanderen. Het plangebied beslaat verschillende aanpalende kadastrale percelen binnen de dorpskom. Het totale terrein wordt afgeboord door de Oudenaardsesteenweg [NW], het Burchthof [NO] en de Kasteelstraat [ZO].

Het gefaseerde, archeologische vooronderzoek loop sinds 2020 in tandem met de graduele ontwikkeling van betrokken percelen. Deze nota verslaat de resultaten van de laatste vooronderzoeksfase uitgevoerd tussen maart en juni 2023.

HISTORIEK VOORONDERZOEK

Archeologienota op basis van een bureauonderzoek [BO] uitgevoerd in mei 2020, met aktename door het Agentschap Onroerend Erfgoed in februari 2021. Uitgeschreven advies houdt een tweedeling in van het te onderzoeken areaal in een oostelijk [FASE 1] en westelijk deel [FASE 2].

[OE-id. 17 523]

Nota op basis van een vooronderzoek zonder en mét ingreep in de bodem, *i.e.* landschappelijk bodemonderzoek [LBO] en proefsleuvenonderzoek [PS], uitgevoerd in juni 2021, met aktename door het Agentschap Onroerend Erfgoed in juli 2021. De Nota verslaat resultaten van onderzoek in het oostelijke terreindeel [FASE 1].

[OE-id. 19 446]

De huidige nota verslaat de resultaten van het uitgesteld vooronderzoek zonder én met ingreep in de bodem, *i.e.* een landschappelijk bodemonderzoek en het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd tussen maart en juni 2023 van het westelijke terreindeel [FASE 2], zoals gedefinieerd in archeologienota id. 17 523.

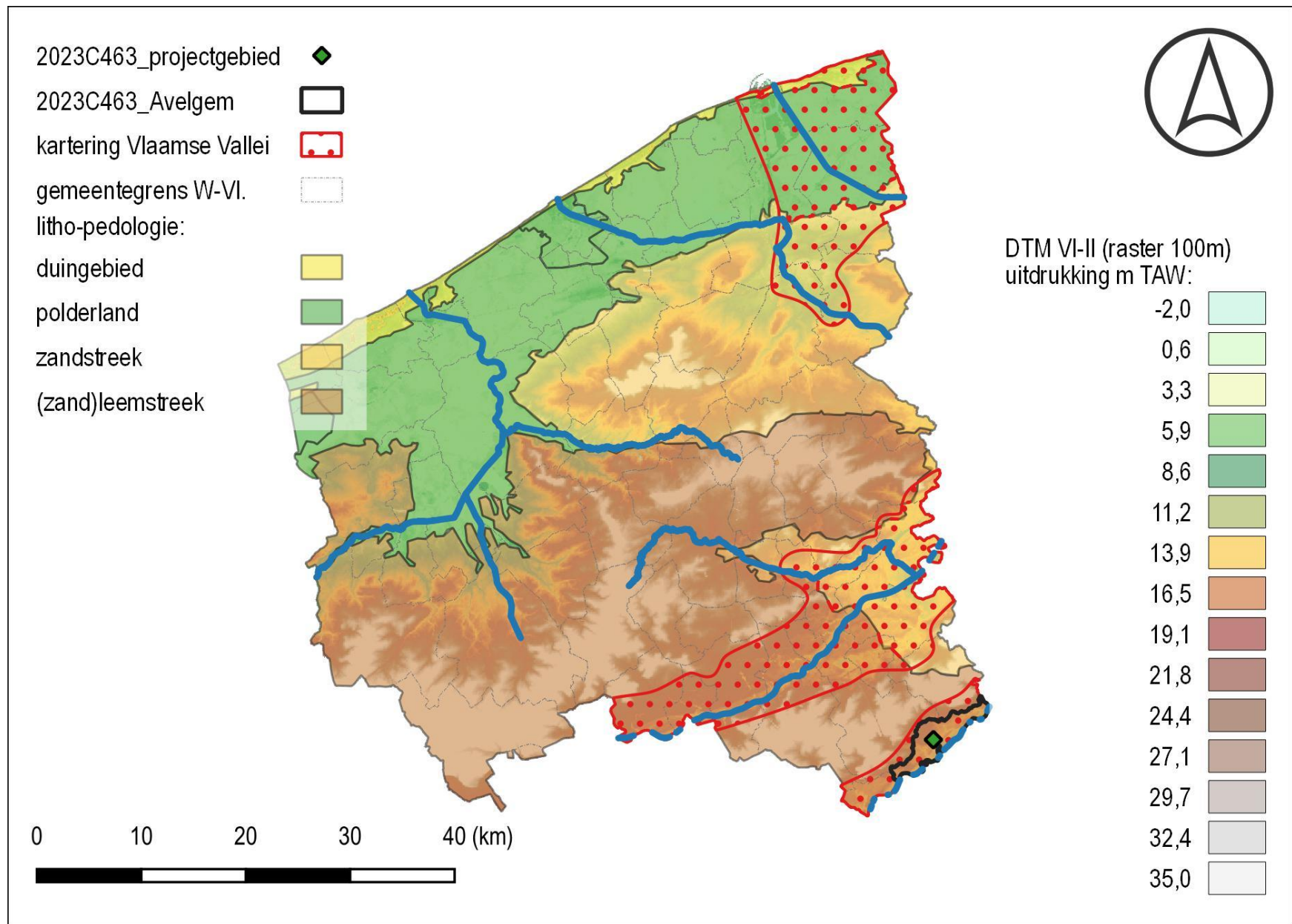

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]

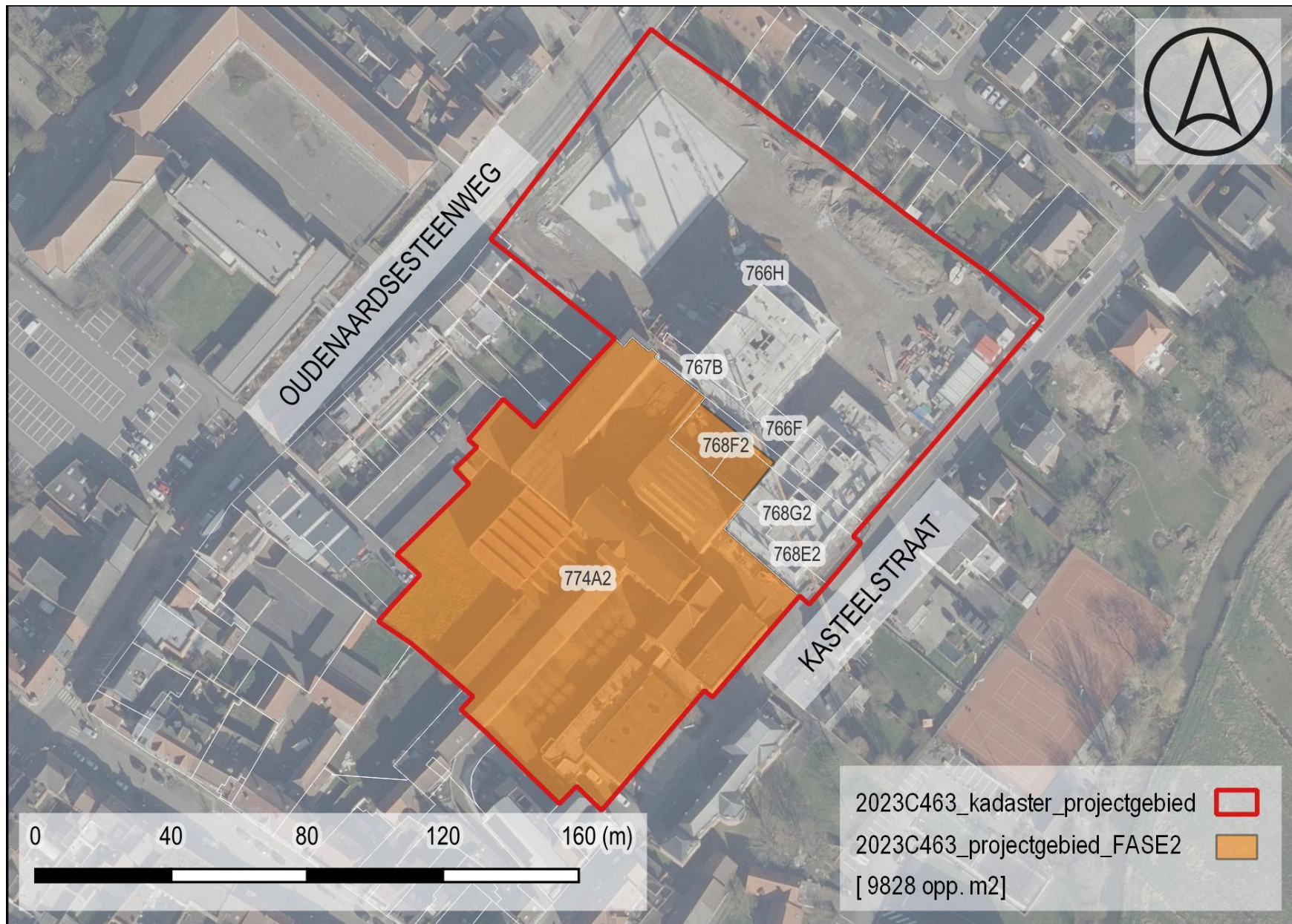
1. Projectbeschrijving

1.1. Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023C442	
ONDERZOEKSFASE	landschappelijk bodemonderzoek	
BEGINDATUM ONDERZOEKSFASE	4/04/2023	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	5/05/2023	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/00069	
WETTELIJK DEPOT	Niet van Toepassing	
BOUNDING GEOMETRY	X ₁ : 84976	Y ₁ : 163213
	X ₂ : 85171	Y ₂ : 163441
KADASTER [AVELGEM]	Afd. 1	Sectie A
	Nr. 744 _{a2} , 768 _{e2,g2, f2} , 766 _{f,h} , 767 _b	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 - Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 3 - Figuur 6	

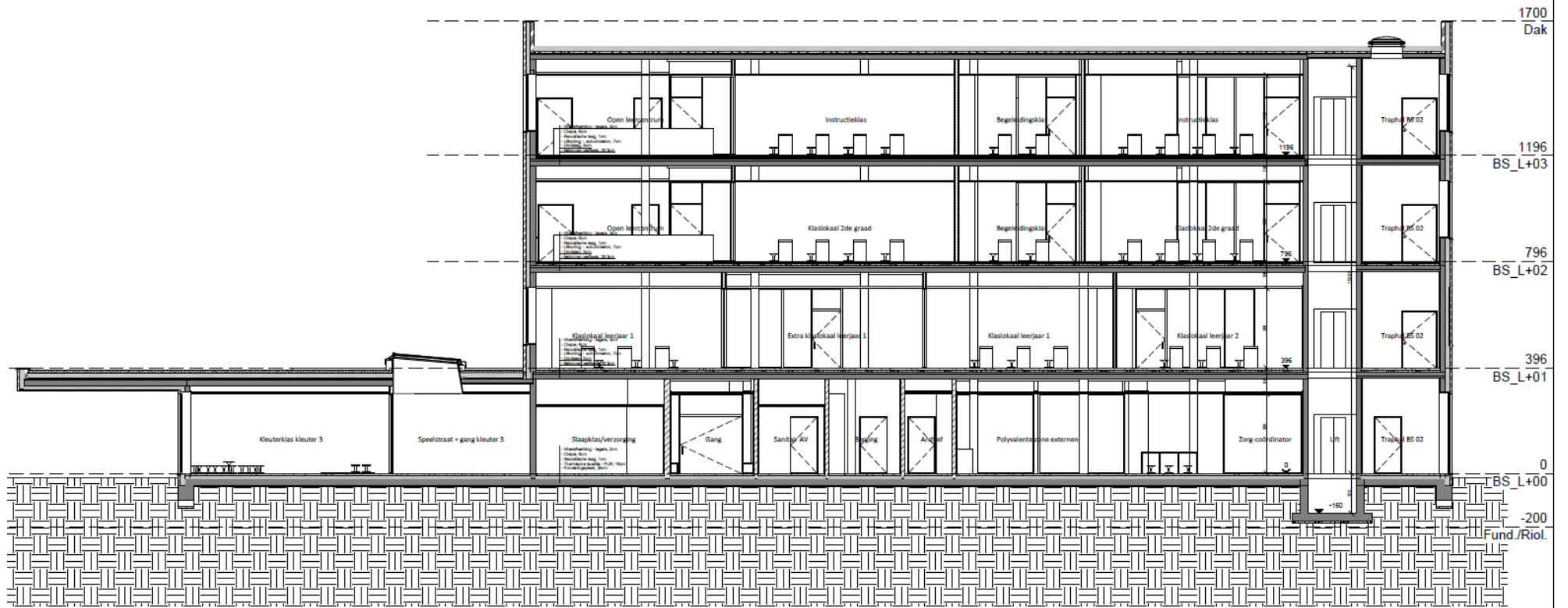
Figuur 1: Situering plangebied t.a.v. gemeentegrenzen, uitsnede Digitaal Terreinmodel Vlaanderen II d.d. 2014, en litho-pedologisch gedefinieerde regio's in West-Vlaanderen [© geopunt]

Figuur 2: Kadastrale situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek en actuele kadastergrenzen (GRB) uit archeologienota id. 17 523 [© geopunt]

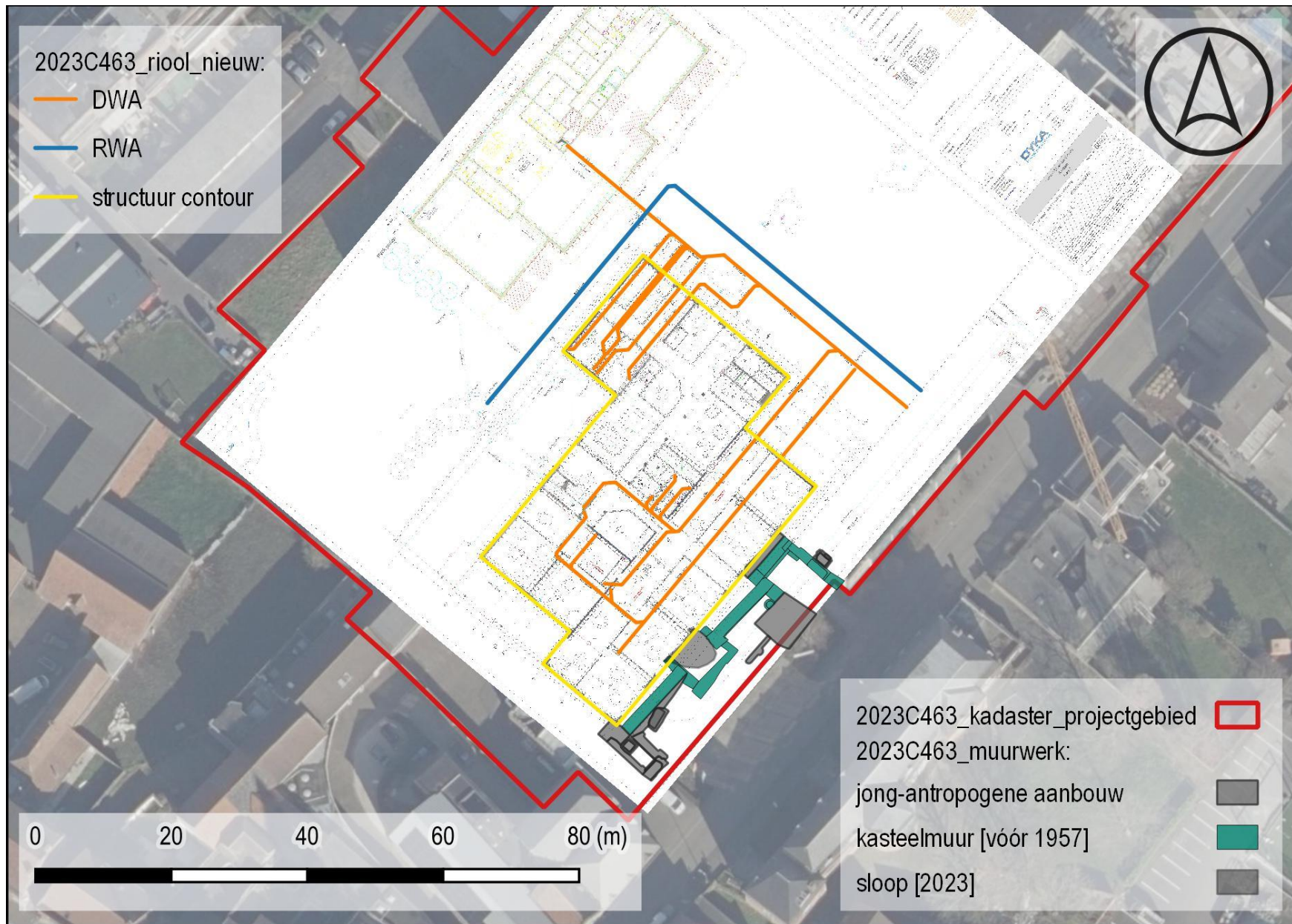

Figuur 4: Doorsnede nieuwbouwstructuur langs de Kasteelstraat ter hoogte van voormalige kasteelsite [© initiatiefnemer]

Figuur 6: Projectie rioolplan (Figuur 5) t.a.v. contour projectgebied en de onderzoeksresultaten van de proefsleuven campagne ter hoogte van de voormalige kasteelsite met vereenvoudigde markering van de hoofdleidingen (RWA/DWA)

1.2. Onderzoeksopdracht

Doelstelling van dit landschappelijk bodemonderzoek is het achterhalen van de aardkundige opbouw van het studiegebied. Ultiem laat kennis van de effectieve bodemopbouw ons toe de trefkans op intact bewaarde archeologica binnen de vooropgestelde grenzen scherp te stellen. Op zijn beurt leidt dit tot een beargumenteerd advies m.b.t. de noodzaak van al dan niet te nemen verdere onderzoekstappen.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Wat is de geomorfologische geschiedenis van het studiegebied?
- Vertegenwoordigen de bodemsequenties al dan niet diepteniveaus relevant voor archeologisch onderzoek? Wat is hun aard, diepteligging, grensduidelijkheid en bewaringstoestand?
- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische sites? Zo ja, wat is de aard van deze sites?
- Zijn er aanwijzingen voor de datering van de sites? Zo ja, wat zijn de mogelijke dateringen?
- Zijn er tafonomische processen die het archeologisch potentieel hebben verstoord? Zo ja, wat is de oorzaak en op welke manier is het archeologisch potentieel verstoord (herwerkt, vervormd, geërodeerd, in secundaire positie, etc.)?
- Is er potentieel voor paleo-ecologisch onderzoek?
- Wat zijn de implicaties van de geplande graafwerken op de lokale bodemopbouw en -bewaring? Zijn deze nefast voor de trefkans op archeologica of ecofacten?

Het onderzoeksdoel is geslaagd wanneer op bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden.

1.2.1. Randvoorwaarden

De veldcampagne van het landschappelijk bodemonderzoek is uitgevoerd op drie verschillende momenten. De opdeling speelt in op het gefaseerde sloopproces van nog op het terrein aanwezige structuren. Bij het laatste ingeplande terreinbezoek waren gronddelen afgedekt met tijdelijke, betonnen stortplaten voor de toe- en afvoer van resp. bouw materiaal en braakpuin. In totaal werden hierdoor zeven van de vooropgestelde tien gerichte boringen uitgevoerd.

1.3. Werkwijze en strategie

Op basis van het uitgesteld vooronderzoek uit de archeologienota wordt een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd bestaande uit 10 boringen. De boringen liggen verspreid over het projectgebied in een verspringend driehoeksgrid met interval van ca. 30m. De diepte van de boringen was in normale omstandigheden overal ca. 120 cm. Enkel boring 3 werd slechts tot ca. 100 cm uitgevoerd door de aanwezigheid van puin in de bodem. Het

sediment uit de boringen werd stratigrafisch uitgespreid op een zwart plastic en beschreven en geregistreerd door een aardkundige.

Figuur 7: Inplantingsplan boorkolommen op Grootchalig Referentiebestand [GRB] en op middenschalige, recente orthofotomozaïek [© geopunt]

2. Assessment

2.1. Resultaten boringen

Op basis van de pedo-sedimentaire beschrijving van de boorkolommen is het mogelijk om 2 sedimentaire eenheden en 1 bodemtype te onderscheiden.

2.1.1. Sedimentaire eenheden

Eolisch Weichseliaan: In de basis van de meeste boringen, met uitzondering van boring 6, wordt een homogeen beige tot bruine afzetting aangetroffen opgebouwd uit zandleem. Dit wordt geïnterpreteerd op basis van de Quartairegeologische kaart van België als de eolische zandleemafzettingen uit het Weichseliaan.

Antropogeen: In de top van boringen 1 tot 3 en 5 tot 7 wordt een variabel, donker en zeer heterogeen pakket aanwezig. Dit pakket heeft ook op vlak van textuur een zeer heterogene opbouw, met een grove en onregelmatige gelaagdheid van zandige en meer lemige niveaus. Lokaal kunnen dit ook verharde niveaus zijn. Doorheen dit pakket worden ook talrijke fragmenten bouwpuin aangetroffen. Dit wordt geïnterpreteerd als een antropogeen pakket, ontstaan door vroege bouwfasen.

2.1.2. Bodemtypen

Ap/C: in alle boringen wordt onder het maaiveld een bodem aangetroffen die is opgebouwd uit een ploeglaag/verstoring die rechtstreeks rust op de moederbodem. Dit kan bestaan uit de antropogene pakketten of de eolische afzettingen.

2.1.3. Overzicht [referentie] boorkolommen

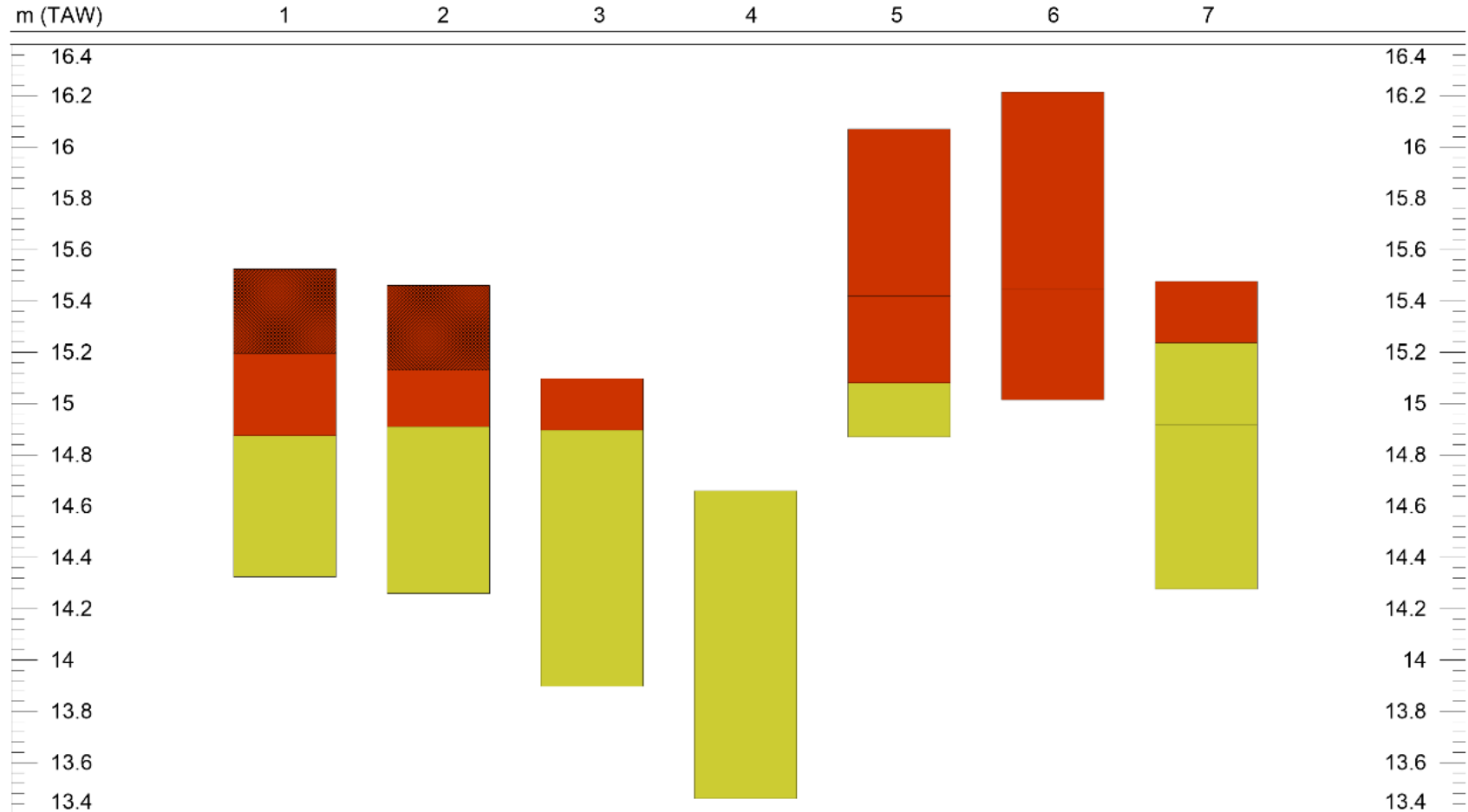
Hieronder worden een schematische weergave gegeven van de boorstaten naar hun pedo-sedimentaire beschrijving en de foto's van de boringen, met aanduiding van geobserveerde horizonten.

Avelgem Kasteelstraat
landschappelijk bodemonderzoek
2023C442

boringen:
1-2-3-4-5-6-7

Pedo-sedimentaire eenheden

- Ap-Antropogeen
- C-Antropogeen
- C-Eolisch

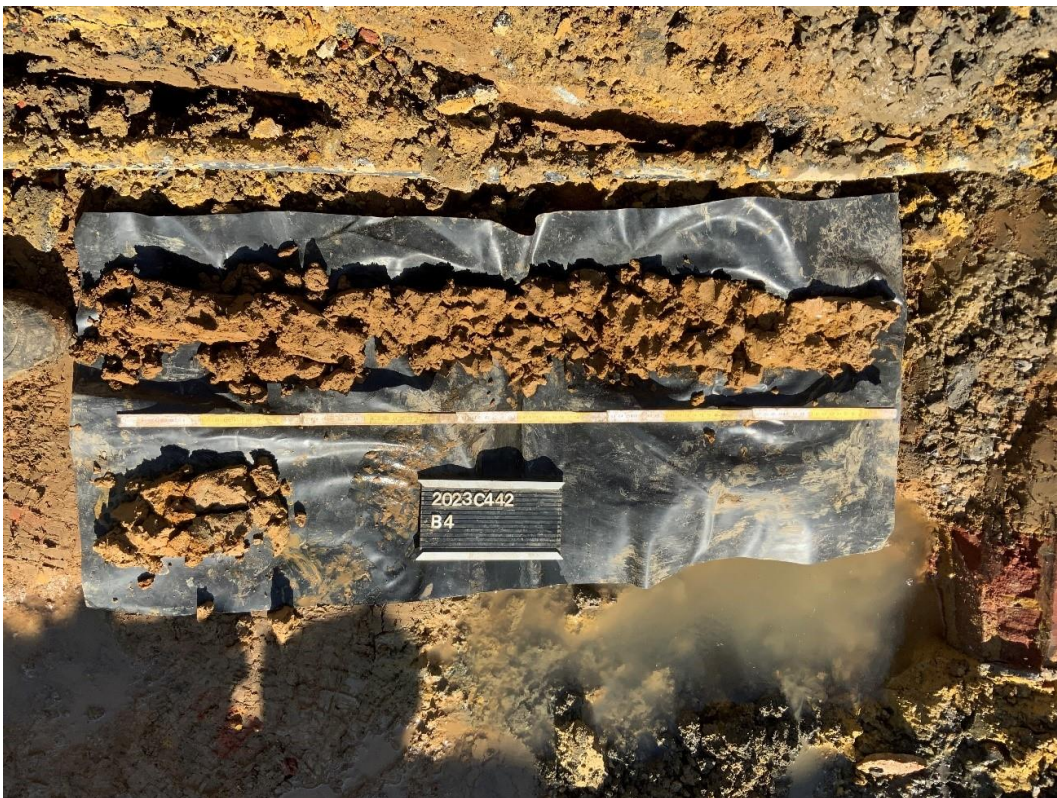

Figuur 8: Overzicht pedo-sedimentaire interpretatie van de boorstalen

Figuur 9: Fotoreportage boorkolom B1-2

Figuur 10: Fotoreportage boorkolom B3-4

Figuur 11: Fotoreportage boorkolom B5-6

Boring	Start	Einde	Pedologie	Lithologie	Textuur	Kleur	Inclusies	Vochtigheid	Ondergrens
1	0	1	C	Antropogeen	Z	Donkerbruin	bouwkeramiek-recent		
2	0	0.53	Ap	Antropogeen	Z	Donkerbruin	bouwkeramiek-recent	Vochtig	Abrupt 0-2cm
2	0.53	0.68	Bhs	Eolisch	Z	Bruin		Vochtig	Duidelijk 2-5cm
2	0.68	0.82	Bs	Eolisch	Z	Oranje		Vochtig	Duidelijk 2-5cm
2	0.82	1.23	C	Eolisch	Z	Beige		Vochtig	
3	0	1	C	Antropogeen	Z	Donkerbruin	bouwkeramiek-recent		
4	0	0.42	Ap	Antropogeen	Z	Bruingrijs		Vochtig	Abrupt 0-2cm
4	0.42	1.24	C	Antropogeen	Z	Donkerbruin	bouwkeramiek-recent	Nat	
5	0	0.52	Ap	Antropogeen	Z	Donkerbruin		Vochtig	
5	0.52	0.67	Bhs	Eolisch	Z	Bruin		Vochtig	
5	0.67	0.78	Bs	Eolisch	Z	Oranje		Vochtig	
5	0.78	1.22	C	Eolisch	Z	Beigebruin		Nat	
6	0	0.53	Ap	Antropogeen	Z	Donkerbruin	bouwkeramiek-recent		Abrupt 0-2cm
6	0.53	0.66	Ap	Antropogeen	Z	Donkergrijs		Vochtig	Duidelijk 2-5cm
6	0.66	0.81	Bhs	Eolisch	Z	Bruin		Vochtig	Duidelijk 2-5cm
6	0.81	1.23	C	Eolisch	Z	Beige		Nat	
7	0	0.31	Ap	Antropogeen	Z	Bruingrijs		Vochtig	Abrupt 0-2cm
7	0.31	0.87	C	Antropogeen	Z	Donkerbruin	bouwkeramiek-recent	Vochtig	Abrupt 0-2cm
7	0.87	1.28	C	Eolisch	Z	Donkerbruin		Nat	

Figuur 12: Fotoreportage boorkolom B7 (boven); Algemene boorbeschrijving B1-7 (onder)

2.2. Interpretatie onderzoeksgebied

De geomorfologische opbouw van het projectgebied kan aan de hand van de data uit de boringen worden gereconstrueerd en toont een duidelijk verstoord beeld. In de basis van alle boringen worden homogeen beige tot bruine zandleemafzettingen aangetroffen, die onder de permanente grondwatertafel een grijze kleur tonen door reductieprocessen. Deze afzettingen worden geïnterpreteerd als eolische afzettingen uit het Weichseliaan.

In het recente verleden werd het projectgebied bebouwd en ingericht als school wat een verregaande impact op de bodem na liet. De bouw en recente sloopfasen van aanwezige structuren zijn een verklaring voor de geobserveerde antropogene pakketten in de bodem, maar het is niet uitgesloten dat er ook oudere [mogelijks archeologisch relevante] ingrepen vertegenwoordigd zijn in deze pakketten. Uit historische bronnen is immer bekend dat enkele omvangrijke structuren in het projectgebied waren gevestigd.

3. Besluit

3.1. Verwachting na onderzoeksfase LBO

In het kader van eventueel verder archeologische onderzoek dient een synthese te worden gemaakt naar de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed. De kans op het aantreffen van gaaf bewaarde *in situ* vindplaatsen van steentijdvondstenconcentraties wordt laag ingeschat. De recente gebruiksgeschiedenis en daaruit volgende verstoringen in de bodem maakt het zeer onwaarschijnlijk om nog gaaf bewaarde steentijdvondstenconcentraties aan te treffen.

Wat de jongere periodes betreft kan de aanwezigheid van eventuele archeologische sporenconcentraties niet worden uitgesloten. Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek stellen we dat: Er is binnen het plangebied een diepteniveau in de bodem bewaard waarop archeologische aanwijzingen in de vorm van grondsporen in vlak te detecteren en te registreren zijn. Dit niveau bevindt zich lateraal op een variabele diepte ten gevolge van sterke reliëfwijzigingen tijdens de sloopwerken, maar kan doorgaans op **ca. 50-70 cm** onder het maaiveld worden verwacht. De diepte staat gelijk aan de scheiding tussen de jong-antropogene top en het onderliggend onverstoord natuurlijke zandlemig sediment.

3.2. Concretisering maatregelen

Gepresenteerde onderzoeksresultaten bewerkstelligen een evaluatie van het potentieel tot nuttige kennisvermeerdering door verder archeologisch vooronderzoek. Hieruit blijkt dat:

- Het projectgebied enige verstoringen heeft ondergaan ten gevolge van recente bouw- en sloopactiviteit.
- Niettemin we onder de jong-antropogene top onverstoord eolische afzettingen terugvinden, waarin zich in vlak archeologisch relevante grondsporen kunnen aftekenen.
- De geplande ingrepen zullen op verschillende plaatsen dieper dan tot op heden onverstoord sediment roeren.

Het archeologisch relevante diepteniveau dient hierdoor verder geëvalueerd te worden op de aanwezigheid van archeologische grondsporen d.m.v. een proefsleuven campagne [**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**].

Figuur 13: Voorstel proefsleuvenplan op basis van traject uitgesteld vooronderzoek OE-id. 17523

3.3. Onderzoeksvragen

- Wat is de geomorfologische geschiedenis van het studiegebied?

De geomorfologische opbouw van het projectgebied vangt aan in het Weichseliaan met de afzetting van eolische sedimenten, lokaal opgebouwd uit zandlemig facies. In de loop van het Holoceen ontwikkelde zich ongetwijfeld een bodem in de top van deze afzettingen, maar door de bouwfase van de school is deze vandaag volledig onherkenbaar.

- Vertegenwoordigen de bodemsequenties al dan niet diepteniveaus relevant voor archeologisch onderzoek? Wat is hun aard, diepteligging, grensduidelijkheid en bewaringstoestand?

Vanaf de ondergrens van de antropogene top kunnen eventueel aanwezige archeologische sporenconcentraties bewaard zijn en worden aangetroffen.

- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische sites? Zo ja, wat is de aard van deze sites?

Vooralsnog zijn de enige concrete aanwijzingen voor een archeologische site afkomstig uit historische data uiteengezet in voorgaand bureauonderzoek [OE-id. 17 523]. Hier wordt gewag gemaakt van de overlap tussen het huidige plangebied en de marges van een kasteeldomein. Het uitgevoerde LBO droeg hier verder niet toe bij.

- Zijn er aanwijzingen voor de datering van de sites? Zo ja, wat zijn de mogelijke dateringen?

Het beschreven kasteeldomein vindt zijn oorsprong in de middeleeuwen.

- Zijn er tafonomische processen die het archeologisch potentieel hebben verstoord? Zo ja, wat is de oorzaak en op welke manier is het archeologisch potentieel verstoord ([erwerkt, vervormd, geërodeerd, in secundaire positie, etc.]?)

Bouwwerken uit de 20^e eeuw en de inrichting van het schooldomein heeft de top van de bodem verstoord. Deze verstoring beperkt zich echter tot de top van de bodem waaronder archeologische sporen nog bewaard kunnen zijn.

- Is er potentieel voor paleo-ecologisch onderzoek?

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek zijn er geen indicaties voor enig potentieel voor paleo-ecologisch onderzoek.

- Wat zijn de implicaties van de geplande graafwerken op de lokale bodemopbouw en -bewaring? Zijn deze nefast voor de trefkans op archeologica of ecofacten?

Uit de confrontatie van de geplande ingrepen met de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat het geobserveerde archeologische diepteniveau, i.e. de diepteligging in de bodem waarop in vlak archeologische grondsporen te detecteren en registreren zijn, verstoord zal worden. Verder archeologisch vooronderzoek mét ingreep in de bodem is hierdoor aangewezen in de vorm van een gerichte proefsleuven campagne.

PROEFSLEUVENONDERZOEK [PS]

4. Projectbeschrijving

4.1. Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023C463	
ONDERZOEKSFASE	proefsleuvenonderzoek	
BEGINDATUM ONDERZOEKSFASE	6/04/2023	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	16/06/2023	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/00069	
WETTELIJK DEPOT	Niet van Toepassing	
BOUNDING GEOMETRY	X ₁ : 84976	Y ₁ : 163213
	X ₂ : 85171	Y ₂ : 163441
KADASTER [AVELGEM]	Afd. 1	Sectie A
	Nr. 774 _{A2} , 768 _{F2} , 768 _{G2}	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 - Figuur 2	

4.2. Herneming onderzoeksresultaten

4.2.1. Archeologienota [OE-id. 17 523]

Het plangebied ligt pal in het centrum van Avelgem, Oost-Vlaanderen. Het terrein meet op het kadaster 21 962 m². Het betreft een verzameling aanpalende percelen die al grotendeels met schoolinfrastructuur bebouwd zijn. Het opzet van initiatiefnemer is de gefaseerde nieuwbouw van een scholencomplex.

De bewoningsnucleus van Avelgem is historisch en archeologisch terug te voeren op een bewoningskern uit de 10^e eeuw. Het geschetste beeld is er verder een van een vanaf de volle middeleeuwen sterk agrarisch ontsloten landschap op de rand van de alluviale vlakte van de Schelde. In het bijzonder overlapt het plangebied met een uitgebreid kasteeldomein en parkbos. Het kasteel[domein] kent een lange voorgeschiedenis die minstens terugvoert tot de 15^e eeuw, als eigendom van de Gruuthuuse familie, maar wellicht ouder is [Figuur 18].

Figuratieve afbeeldingen zijn terug te vinden vanaf de helft van de 16^e eeuw. In de 18^e eeuw zat het leeuwendeel van de kasteelgronden in de portefeuille van de Gentse Sint-Pietersabdij [Figuur 14]. Laatstgenoemde maakte de latere stichting van het Sint-Jan-Berchmanscollege mogelijk in voormalig parkbos van het kasteel. De school kent verschillende uitbreidingsfasen, met o.a. de bouw van een Neo-gotische kapel in 1876. In 1897 neemt de school haar intrek in de rechter kasteelvleugel, welke ze vervolgens in 1957, zonder overheidstoestemming, afbreekt voor een moderner schoolgebouw [Figuur 17]. De resterende kasteeldelen zijn al sinds 1937 beschermd als monument.

Het is opvallend hoe de urbane inrichting tussen 1971 en 2022 slechts een weinig is gewijzigd. Met name de schoolinfrastructuur is nagenoeg identiek doorheen de laatste 50 jaar [Figuur 15-Figuur 16].

Voor perioden ouder dan de middeleeuwen ontbreekt vooralsnog elke indicatie van menselijke activiteit binnen het stadscentrum van Avelgem; ondanks de toename in preventief archeologisch vooronderzoek in het kader van archeologienota's. In dit kader vermelden we dat in de alluviale vlakte van de Schelde in het recente verleden al tal van Romeinse aanwezigheid is opgetekend.

Bijkomend inzicht verwerven in de [landelijke] ontwikkeling van Avelgem staat of valt met de assessment van de trefkans op een diepteniveau in de bodem waarop archeologische grondsporen en artefactconcentraties lateraal te detecteren en registreren zijn. Die trefkans wordt als reëel onderschreven op drie manieren:

- Archeologen troffen op sites op een steenworp van het huidige plangebied een diepteniveau in de bodem waarop archeologische grondsporen lateraal in vlak te detecteren en te registreren zijn gem. 0.4-0.8 m onder het huidige maaiveld.

- Onderzoek werd gevoerd in op kaart sterk vergelijkbare bodemcondities met diegene verwacht binnen het huidige plangebied.
- Het archeologisch relevante diepteniveau bevindt zich overal binnen het dieptebereik van de door de initiatiefnemer beoogde ingrepen.

Bijkomend is het zaak vast te stellen of enige kasteelfunderingen bewaard zijn na de sloopfase in 1957. En indien zo, hoever de oudste funderingen terug te voeren zijn.

Verder vooronderzoek met en zonde ringreep in de bodem worden gefaseerd uitgevoerd in tandem met de voortgang van de bouwfasen van de nieuwe school.

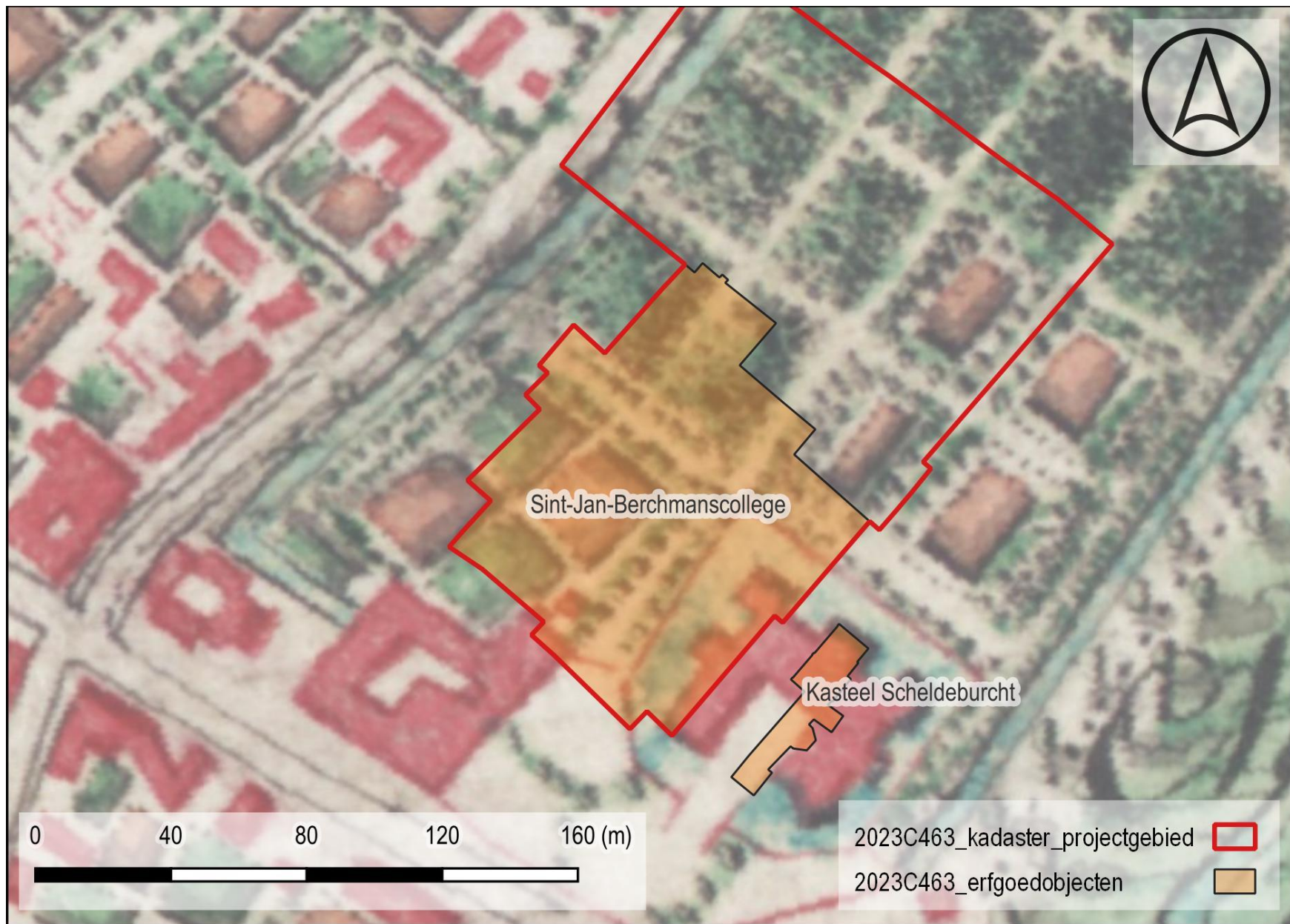
4.2.2. Nota [OE-id. 19 449]

De eerste ontwikkelingsfase van de nieuwe school is een voldongen feit. Hieraan voorafgaand werd de noordoostelijke helft van het terrein onderworpen aan een landschappelijk bodemonderzoek en aansluitend proefsleuvenonderzoek [FASE 1; Figuur 19]

De bodem gaf blijk van ingrijpende nivellering- en ophogingswerken. De antropogene top was niettemin dun, tot 0.8 m onder het maaiveld, en topte overal natuurlijk afgezette zandleem af. Sporen van bodemvorming zijn in grote mate verruild voor een aan de ondergrens scherp afgelijnde jong-antropogene top.

Onderzoeksresultaten zijn eerder summier, met een archeologisch ensemble dat voornamelijk is samengesteld uit bodemweerslag van bos- en parkbouw uit de 19e eeuw. Niettemin zijn losse fragmenten keramiek aangetroffen uit uiteenlopende historische perioden vanaf de Romeinse tijd tot de vroeg moderne periode. Eén langgerekte ‘depressie’ die van noord naar zuid het plangebied doorkruist is zonder uitsluitel weggezet als antropogene demping van een voormalige dip in het landschap. Hiervoor zijn op digitale terreinmodellen vanaf 2014, geen aanwijzingen. Alternatieve verklaring is dat het een gracht of waterbekken betrof passend in de organisatie van een kasteeltuin.

De onderzoeksresultaten zijn in beperkte mate relevant voor de uitvoer van de hier besproken onderzoeksfase [FASE 2]. We kunnen alleen met grote zekerheid stellen dat, indien jong-antropogene roering van de ondergrond beperkt is, we tussen 0.5-0.8 m onder het maaiveld eveneens een diepteniveau in de bodem treffen waarop in vlak archeologische grondsporen te detecteren en te registreren zijn.

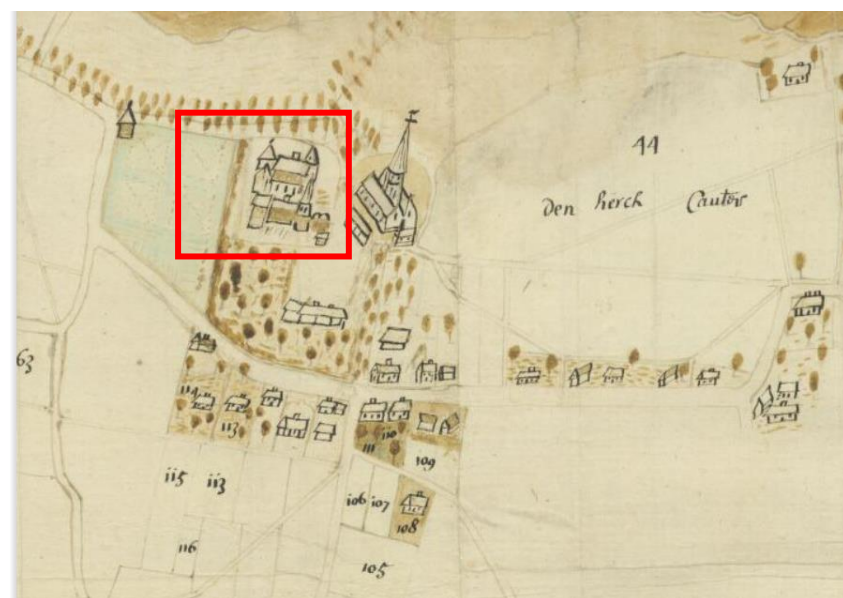
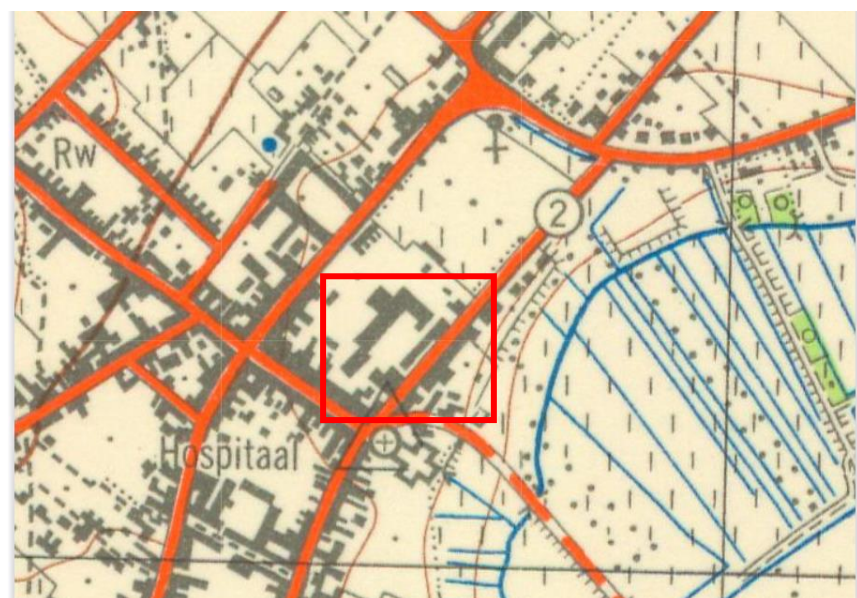
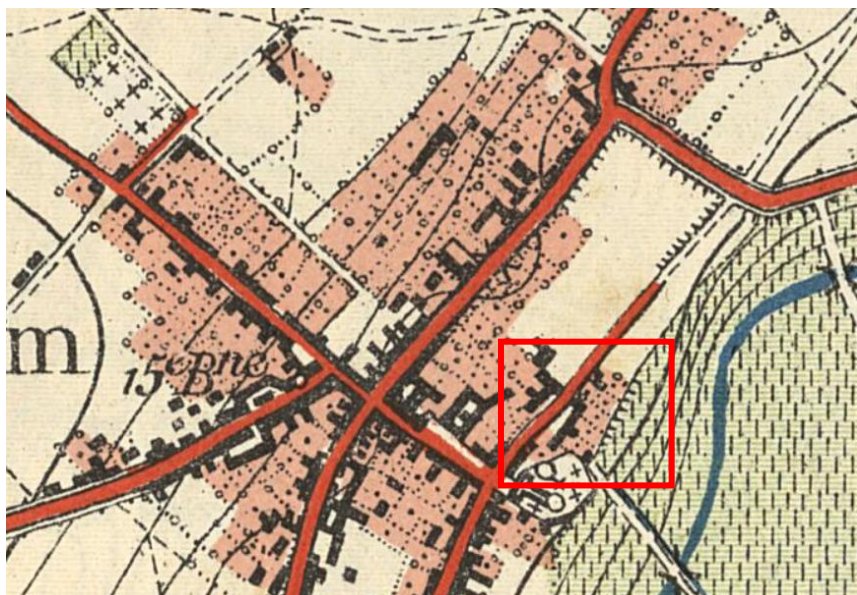
Figuur 14: Projectie plangebied t.a.v. historische kaart van Ferraris d.d. 1777 met aanduiding erkende erfgoedobjecten Kasteel Scheldeburcht en het Sint-Jan-Berchmanscollege [id. 79136-7][© geopunt]

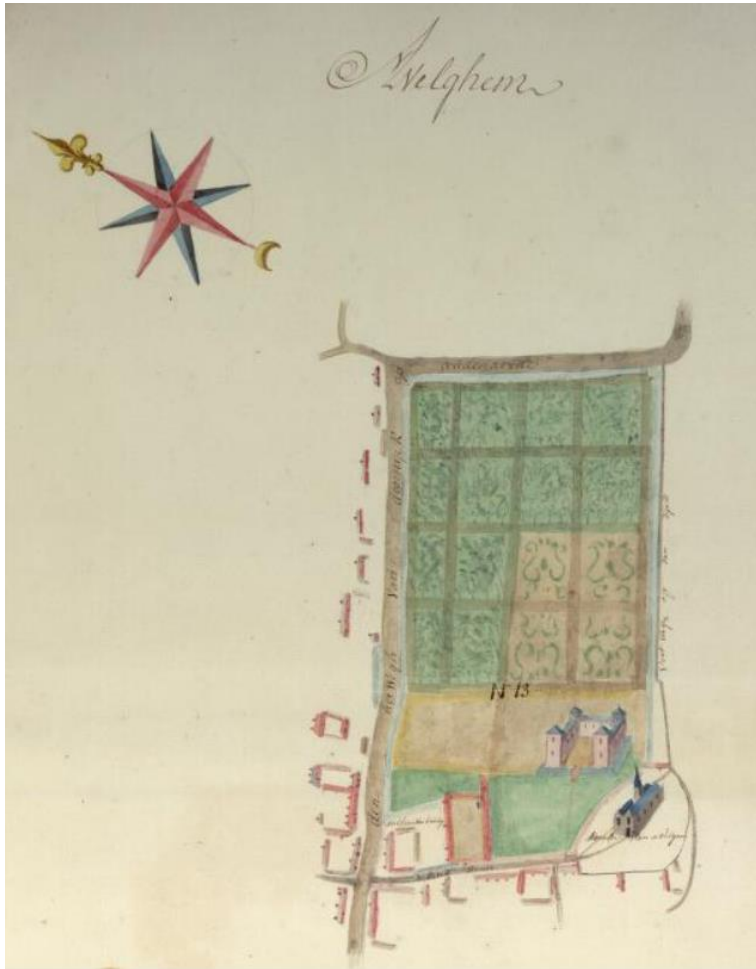
Figuur 15: Projectie plangebied t.a.v. oudst toegankelijke luchtfotografische opname d.d. 1971 en met aanduiding erkende erfgoedobjecten Kasteel Scheldeburcht en het Sint-Jan-Berchmanscollege [id. 79136-7][© geopunt]

Figuur 16: Projectie plangebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022 en met aanduiding erkende erfgoedobjecten Kasteel Scheldeburcht en het Sint-Jan-Berchmanscollege [id. 79136-7]; waarin een sterke gelijkenis te zien is met de situatie in 1971 [© geopunt]

Figuur 17: Uitsneden anonieme stafkaarten van Avelgem d.d. 1862 (linksboven), 1874 (rechtsboven) en 1957 waarop de vervanging van de rechter kasteelmeugel te zien is (linksonder); en een uitsnede van een eigendomsregister van de Sint-Pietersabdij uit Gent opgesteld tussen 1701 en 1800 (rechtsonder); [© cartesius]

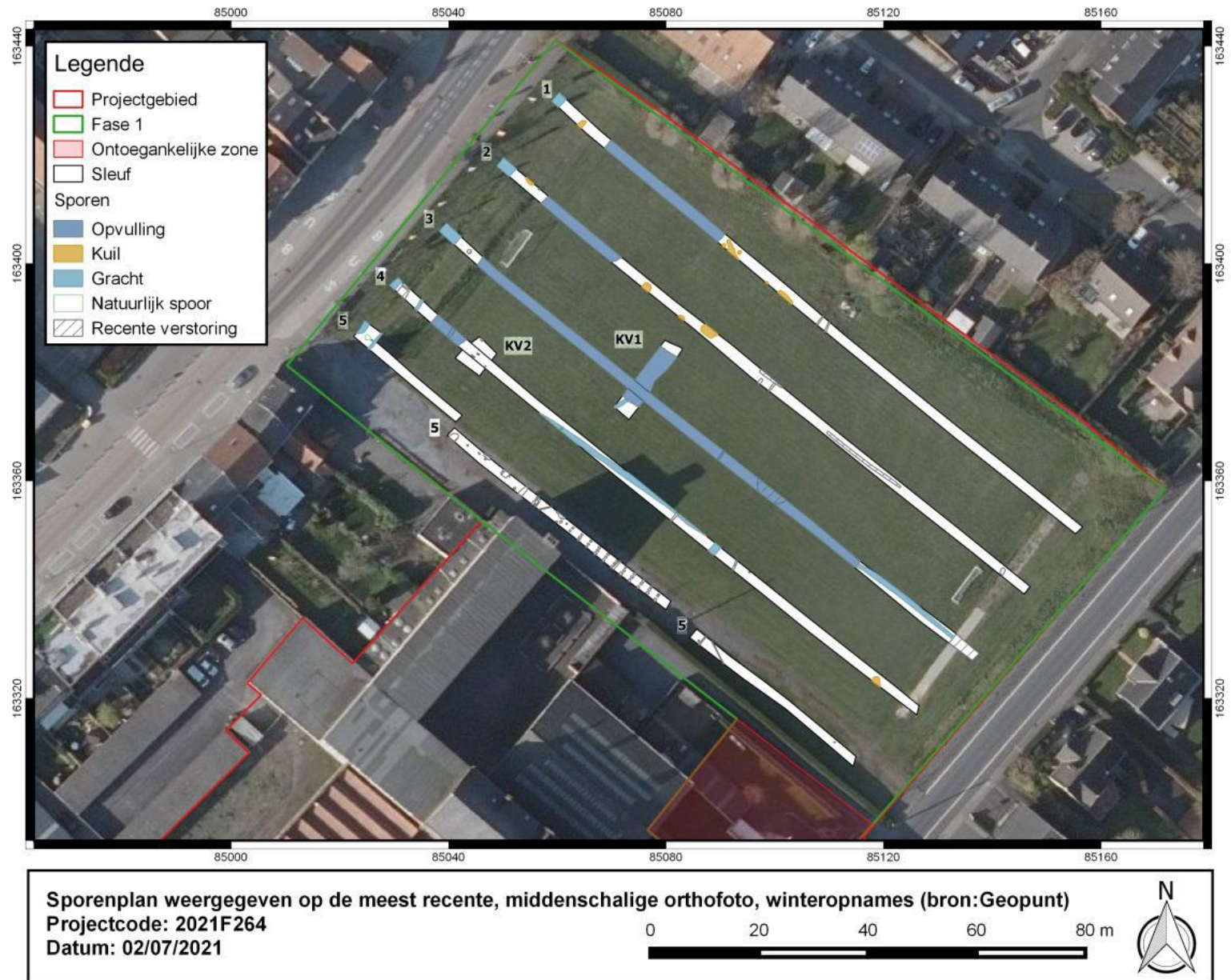
*Schaale Van duysent Vaten ordinaire
 die in alle der avelghem van aende naende
 van welck de se faeste is gemaect naer
 de van der der geometrie door sij onder te braken
 gheorden land meten te verende binnen de
 prochie van avelghem by wate van den leuendigen
 heer prelaet der Exempte abdy van sinte pieters
 verlost gheent ten jare 1769.*

J. de Smet

AVELGHEM, arcem habet in multis conspicuam, &
 in Feudum tenetur à Blandiniensibus Coenobitis cum ampla
 Jurisdictione; Spectavit olim ad eosdem Gruthufios, nunc
 ad Baronem de la Chaux, ceu ejus hæredes.

Figuur 18: Figuratieve weergaven van het Kasteel van Avelghem d.d. 1769 (geoderenregister van de Sint-Pietersabdij in Gent; links) en d.d. 1666 (uitsnede Flandria Illustrata van Sanderus)[© cartesius]

Figuur 19: Allesporenkaart uit nota OE-id. 19 449 [vooronderzoek met ingreep in de bodem FASE 1]

4.3. De onderzoeksopdracht

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.” – CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreepshistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Dit potentieel is geherformuleerd als een stel concrete onderzoeksvragen in het programma van Maatregelen van de archeologienota [PvM]:

- Zijn er archeologische grondsporen aanwezig? Welke is hun bewaringstoestand en maken zij deel uit van één of meerdere structuren? Behoren de grondsporen tot één of meerdere periodes?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

4.4. Werkwijze & uitvoering

Bovenstaand opzet [§1.3] vertaalde zich in het uitgeschreven advies [OE-id. 17 523 naar een werkputtenplan voor FASE 2 van acht werkputten met variabele lengte, in één oriëntatie, en met een onderlinge tussenafstand van 15 m [Figuur 13].

Van het vooraf uitgezette plan is afgeweken om terreinobstructies enigszins te omzeilen; met name is de noordelijke hoek van het terrein is een diepe kelder uitgebroken. Langs de zuidoostelijke projectgrens zorgde de afbraak van de [kelderverdieping van] een schoolgebouw voor het inkorten van de voorziene acht werkputten. De afbraak van laatstgenoemde vond simultaan plaats met de aanleg van WP1-8. Het terrein ter hoogte van het oude schoolgebouw is na afbraak genivelleerd tot op dezelfde hoogteligging als waarin WP1-8 zijn uitgegraven. In het vlak tekende zich op dit niveau [ca. 16.2 m TAW] de contouren af van vermeende oude kasteelmuren. Hierop is geopteerd één extra werkput aan te leggen rondom de zichtbare contouren.

Resultierend werkputtenplan toont acht lineaire werkputten met een dekking van 1456 m²; goed voor een dekkingsgraad van 15 % t.a.v. de totale projectoppervlakte [9421 m²]. De beoogde dekkingsgraad van 12.5 % van elke projectoppervlakte als representatieve maatstaf voor een archeologische interpolatie is ruimschoots behaald. Het belang van oppervlakte quota wordt gerelativeerd door bijkomend specifiek onderzoeksdoel: het vaststellen van de omvang, staat en ouderdom van de kasteelfundering het Scheldeburcht kasteel. Hiertoe is een extra werkput van 426 m² uitgegraven.

Binnen de grenzen van de advieszone is het nagenoeg onmogelijk om nog een natuurlijk hoogteverschil vast te stellen. Het bouwrijp gemaakte terrein loopt nog slecht licht op van noord [15.3 m TAW] naar zuid [16.0 m TAW].

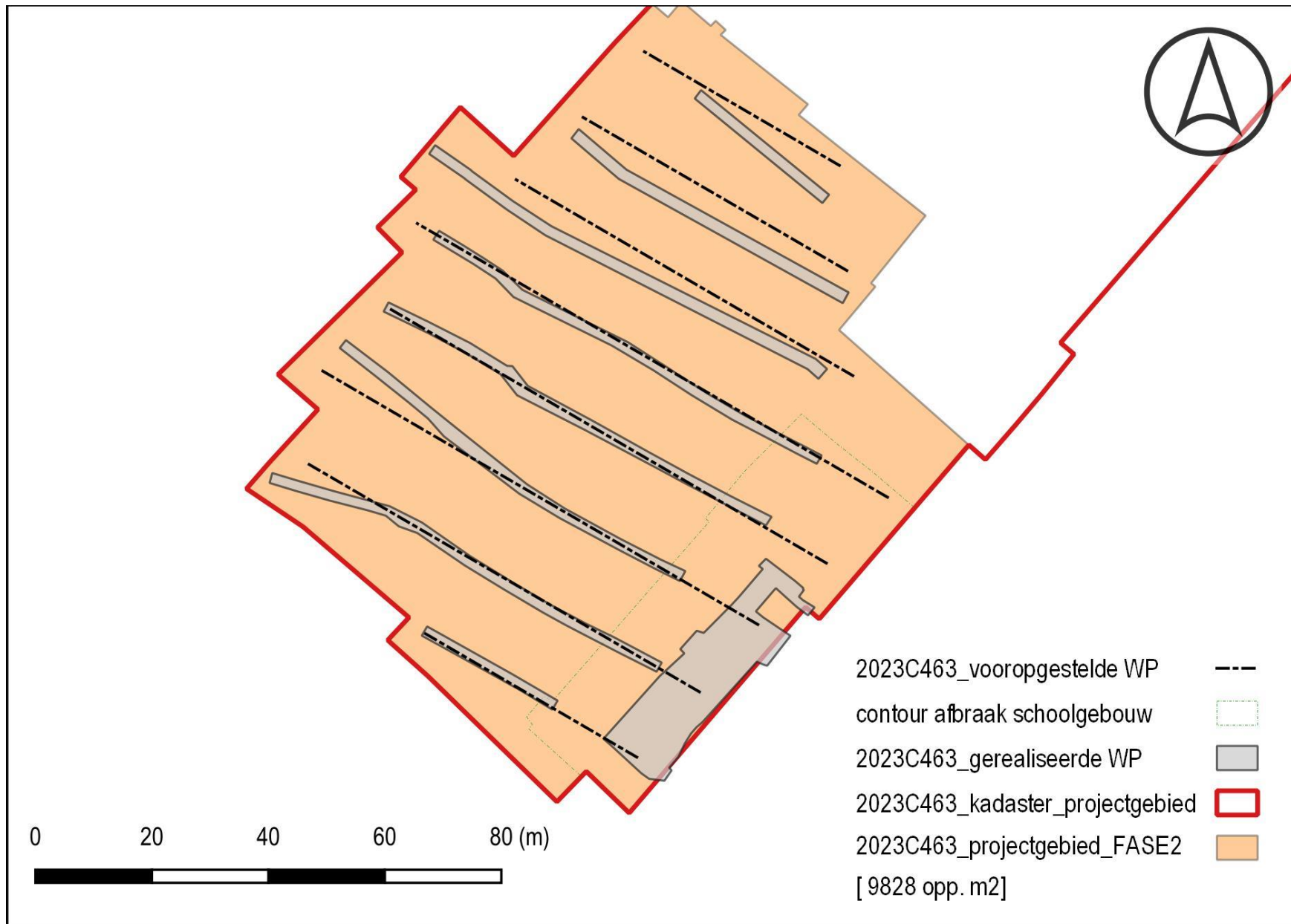
Het diepteniveau in de bodem waarop archeologische grondsporen te detecteren en te registreren zijn divergeert weinig doorheen het plangebied van het genivelleerde oppervlaktereliëf. Dit niveau situeert zich doorheen WP1-8 op 14.45 m TAW in het noorden tot 15.0 m TAW in het zuiden. In de extra werkput ter evaluatie van de kasteelmuur troffen we een stabiele top van muurwerk ter hoogte van 15.2 m TAW. Om het aangetroffen muurwerk optimaal registreren en interpreteren is rondom het vlak uitgediept tot ca. 13.8 m TAW. Lokaal is op twee plaatsen het vlak uitgegraven tot op 12 m TAW in de zoektocht naar de ondergrens van aangetroffen funderingen.

Het veldwerk ging van start op donderdag 6 april 2023 en werd beëindigd op dinsdag 13 juni 2023 in wisselende weersomstandigheden. Definitieve rapportage vond aansluitend plaats. Voor deze fase van het vooronderzoek zette Ruben Willaert NV een team van archeologen in waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met het leiden van proefsleuvenonderzoeken op sites zonder complexe verticale stratigrafie, *i.e.* landelijke contexten, en/of opgravingen in de zandstreek. Ook een aardkundige met aantoonbare ervaring met archeobodemkundig onderzoek in gegeven regio verzorgde tijdens het onderzoek de registratie en beschrijving van de bodemprofielen.

Alle opgetekende grondsporen, [bodem]profielen, vondsten en coupes maten we in met een Trimble GPS-toestel. De geregistreerde puntlocaties, ruimtelijk gespreid over het hele onderzoeksgebied, zijn planimetrisch [x- en y-coördinaten in Lambert '72] en altimetrisch [m TAW] ingemeten. Altimetrische registratie van zowel aangelegde werkputten als van het maaiveld dienen ter verificatie van de topografie van het onderzochte archeologische vlak. Het onderzochte diepteniveau is consequent lateraal geëvalueerd d.m.v. metaaldetectie.

4.5. Deponering

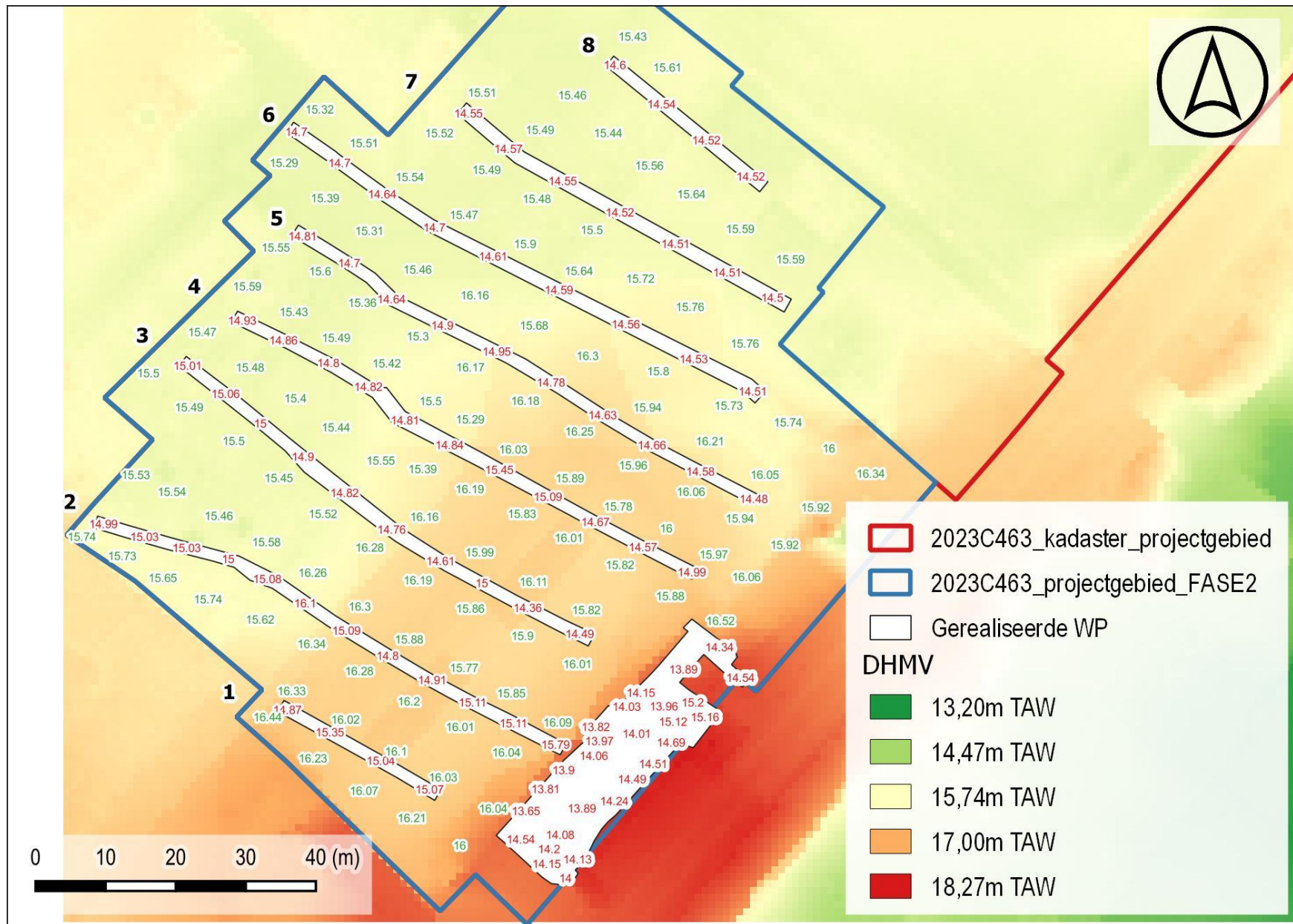
De vondsten worden tijdens de basisverwerking bewaard in het depot van Ruben Willaert nv. Alle ingezamelde archeologische vondsten en data, *i.e.* het archeologisch ensemble, is conform de overeenkomst tussen Ruben Willaert nv en de initiatiefnemer, eigendom van de opdrachtgever.

Figuur 20: Projectie vooropgesteld werkputtenplan [OE-id. 17 523] t.a.v. gerealiseerde werkputten en het te onderzoeken projectareaal [© geopunt]

Figuur 21: Overzicht gerealiseerde werkputten t.a.v. grootschalig referentiebestand (GRB) [© geopunt]

Figuur 22: Projectie exhaustief overzicht opgemeten maaiveld- en vlakhoogten t.a.v. digitaal hoogtemodel Vlaanderen II d.d. 2014 [© geopunt]

Figuur 24: Fotoreportage omstandigheden veldwerkcampagne d.d. 12 juni 2023

Figuur 25: Fotoreportage omstandigheden 6 april 2023 met zicht op toestand bij aanvang proefsleuven campagne (links); zicht op uitbraak kelderniveau langs Kasteelstraat (rechts)

5. Assessmentrapport

5.1. A. bodemopbouw

Ter affirmatie van voordien ingezamelde gegevens [hoofdstuk LBO] legden archeologen gedurende het proefsleuvenonderzoek nog negen bijkomende putwandprofielen aan [P1-P9;Figuur 28-Figuur 31], gespreid doorheen de werkputten. Daarnaast schoonden archeologen regelmatig de putwand op tijdens het blootleggen van het archeologisch vlak, om waar nodig de hoogteligging [m TAW] van het vlak aan te passen. Profiel P5 stelde exclusief tot doel grondspoor 2 nader te evalueren. Profielen P7 en P8 fungeerden overeenkomstig exclusief voor de registratie van muurfunderingen [S3, S11].

De bodemopbouw binnen de grenzen van de onderzochte advieszone is, mits variatie in de dikte en samenstelling van antropogene top [A], eenduidig. Geen opmerkelijke afwijkingen zijn vastgesteld t.a.v. de reeds beschikbare gegevens uit bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek.

5.1.1. Interpretatie bodemopbouw

Het dieptebereik van het proefsleuvenonderzoek situeert zich in een matig droge [d] bodem met zandleemtextuur [L]. Het sediment is eolisch afgezet als deel van de opvulling van de Vlaamse Vallei gedurende de laatste ijstijd [Weichsel]. Bodemvorming is nog slechts lokaal en in beperkte mate bewaard [WP6] door intense jong-antropogene activiteit die natuurlijk sediment overal aftopt.

De intense jong-antropogene bodemgesteldheid is niet verwonderlijk gegeven de voormalige bebouwingsgraad van het terrein. Het onderzochte maaiveld situeert zich overal tussen 16 en 15 m TAW. De hoogteligging van de aanpalende Kasteelstraat [O] en de Oudenaardsesteenweg [W] bedraagt respectievelijk 18 m TAW en 15.5 m TAW.

profiel	datum	Type	WP	Vlak	X	Y	m TAW maaiveld	m TAW bodem	S. Sequentie	Interpretatie [superpositie]
P1	06/04/2023	CS_PS	2; 6	1	84984.93	163270.33	16.0	15.03	A-C	Jong-antropogene stortlaag topt rechtstreeks natuurlijk zandig sediment af. Een onvolledige B-horizont is lokaal bewaard.
P9	13/06/2022	CS_PS	-	1	85052.73	163231.12	15.10	14.24	A-C	

Figuur 26: Veldregistratie referentieprofielen P1, P9 [DEEL1]

Aardkundige eenheid	Benaming	Begindiepte [cm]	Einddiepte [cm]	Textuur	Kleur	Vochtigheid	Begindiepte [cm]	Einddiepte [cm]	Textuur	Kleur	Vochtigheid
1	A	16.0	15.8	L	Zw	D	15.3	15.1	BK	Zw	D
2	C	-	-	-	-	-	15.1	14.8	L	Gr	V
3	C	15.8	15.0	L	Be	V	14.8	14.2	L	Be	V

Figuur 27: Veldregistratie referentieprofielen P1 (links), P9 (rechts) [DEEL2]

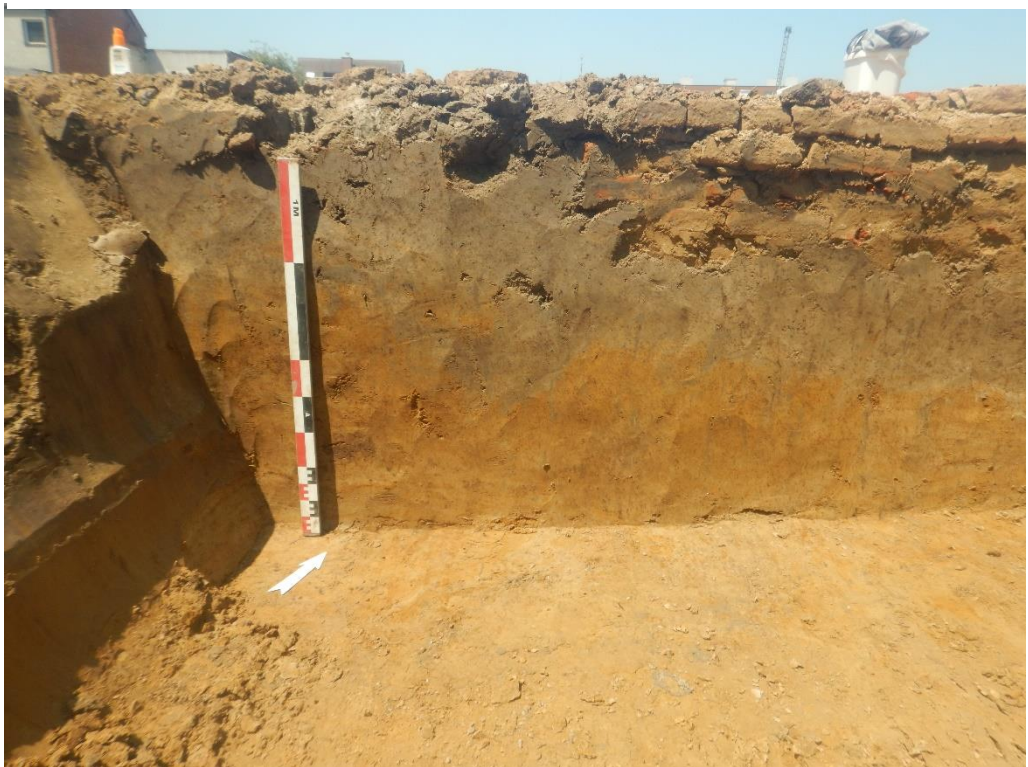

Figuur 28: Fotoreportage P1 WP2

De originele ontwikkelde bodem is fragmentarisch bewaard in de noordoostelijke hoek van het terrein [WP5-8]. De ondergrens van een ijzerinspoelingshorizont [Bs] kwam tot stand op de grens tussen natuurlijk eolisch afgezette leem en de bovenliggende ploeg- en strooisellaag. Laatstgenoemde is volledig weggegraven door nivellering en de demping van uitbraaksporen gerelateerd aan het voormalig college.

Figuur 29: Fotoreportage P6 WP6 als illustratie zeer lokale bewaring van onvolledige Bs-horizont op scheidingsvlak tussen antropogene top [A] en natuurlijke leem [C] (boven); P9 in kasteelzone waarbij de grijze verkleuring van het natuurlijk sediment uitsluitend te relateren is aan fluctuaties in in tijdelijk grondwater rondom aangetroffen muurdelen (onder)

5.2. Vondsten, sporen, -combinaties en structuren

5.2.1. Algemeen

Het opgetekende spoorcombinatie- en vondstenbestand is beperkt. We kenden in totaal 16 unieke nummers toe aan in vlak herkende muurdelen, grondsporen of spoorcombinaties [M, SC; Figuur 32-Figuur 33]. Eveneens reikten archeologen 2 vondstnummers uit aan uit archeologische context gerecupereerde artefacten.

We opteerden om natuurlijke fenomenen niet genummerd te registreren. Waar die toch zijn vastgesteld gaat het telkens om aanvankelijk als antropogeen geïnterpreteerde context mét SC-nummer die in een dwarsprofiel van natuurlijke origine bleken. Jong-antropogene grondsporen [J-A] zijn, waar als dusdanig herkent, digitaal geregistreerd zonder SC-nummer. Dit behelst onder meer ploeg- en drainagesporen die in relatie staan met archeologisch relevante contexten; alsook gedempte braaksporen van voormalige bebouwing.

Alle geregistreerde spoorcombinaties en vondsten zijn op één archeologisch niveau aangetroffen, *i.e.* vlak 1. Het team trof geen spoorcontexten geschikt voor bemonstering met het oog op een wetenschapsreserve of natuurwetenschappelijke analyse.

5.2.2. Vondstassemblage

Twee artefactvondsten zijn aangetroffen of ingezameld gedurende de veldwerkcampagne [V1-2; Figuur 30]. In beide gevallen betreft het een egaal reducerend gebakken, organisch gemagerd, en snel maar grof gedraaid keramisch randfragment.

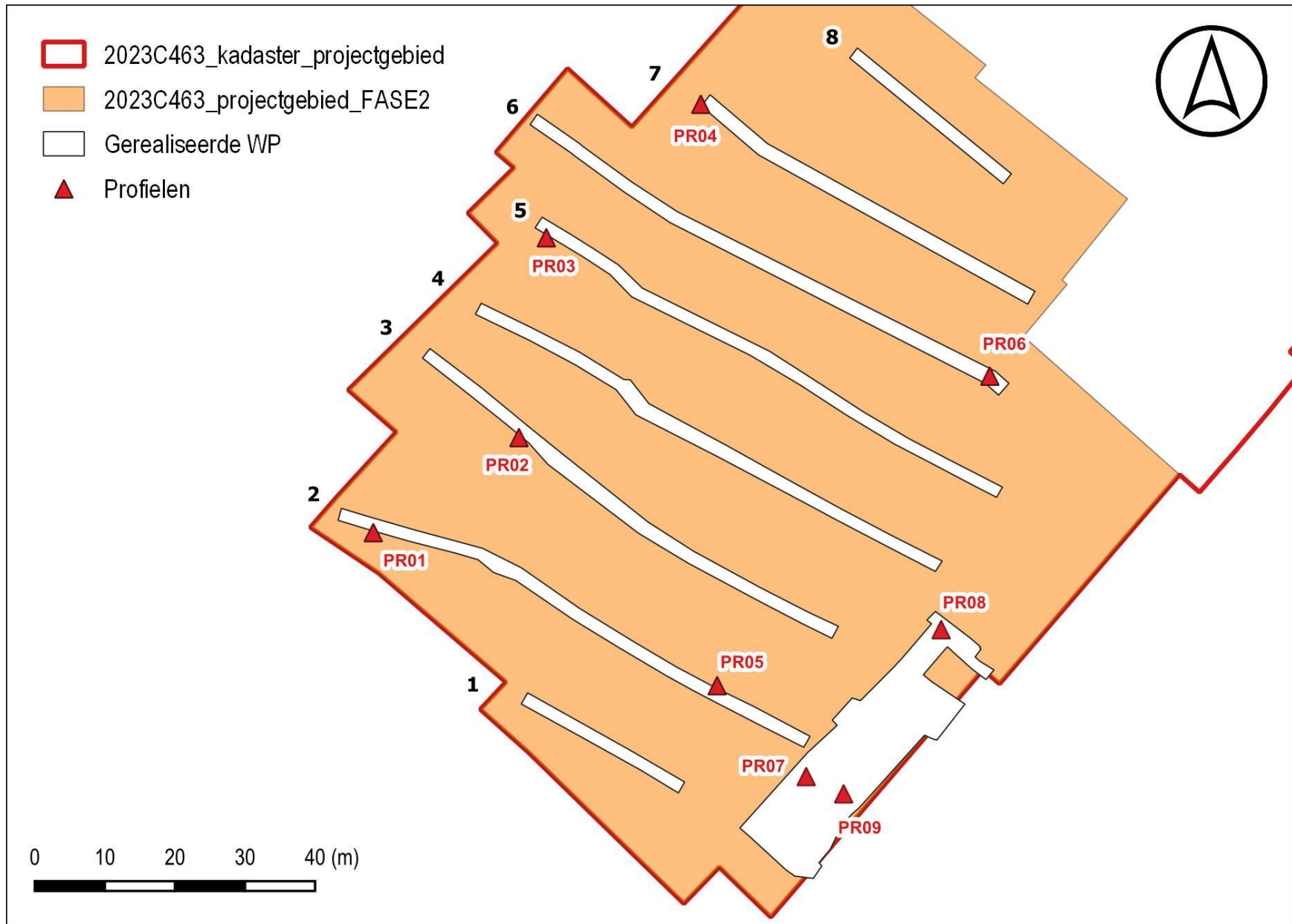
V1 betreft de rechte, ellipsrand van een open vorm. Vermoedelijk de mond van een in keramiek uitgevoerde kruik of beker. De magering en vorm doen denken aan het doorleven van een vroege aardewerktraditie in de volle middeleeuwen. De scherf is gerecupereerd in de grachtcontext S2 in WP2.

V2 is een randscherf met de uitstaande/sterk ondersneden rand van een kogelpot [type L1C, De Groote 2008, 114] typerend voor volmiddeleeuwse assemblages vanaf de 11^e, maar vooral uit de 12^e en 13^e eeuw. Het keramisch fragment is aangetroffen in de funderingskuil in de oksel tussen muur M8 en M14 binnen de kasteelcontour.

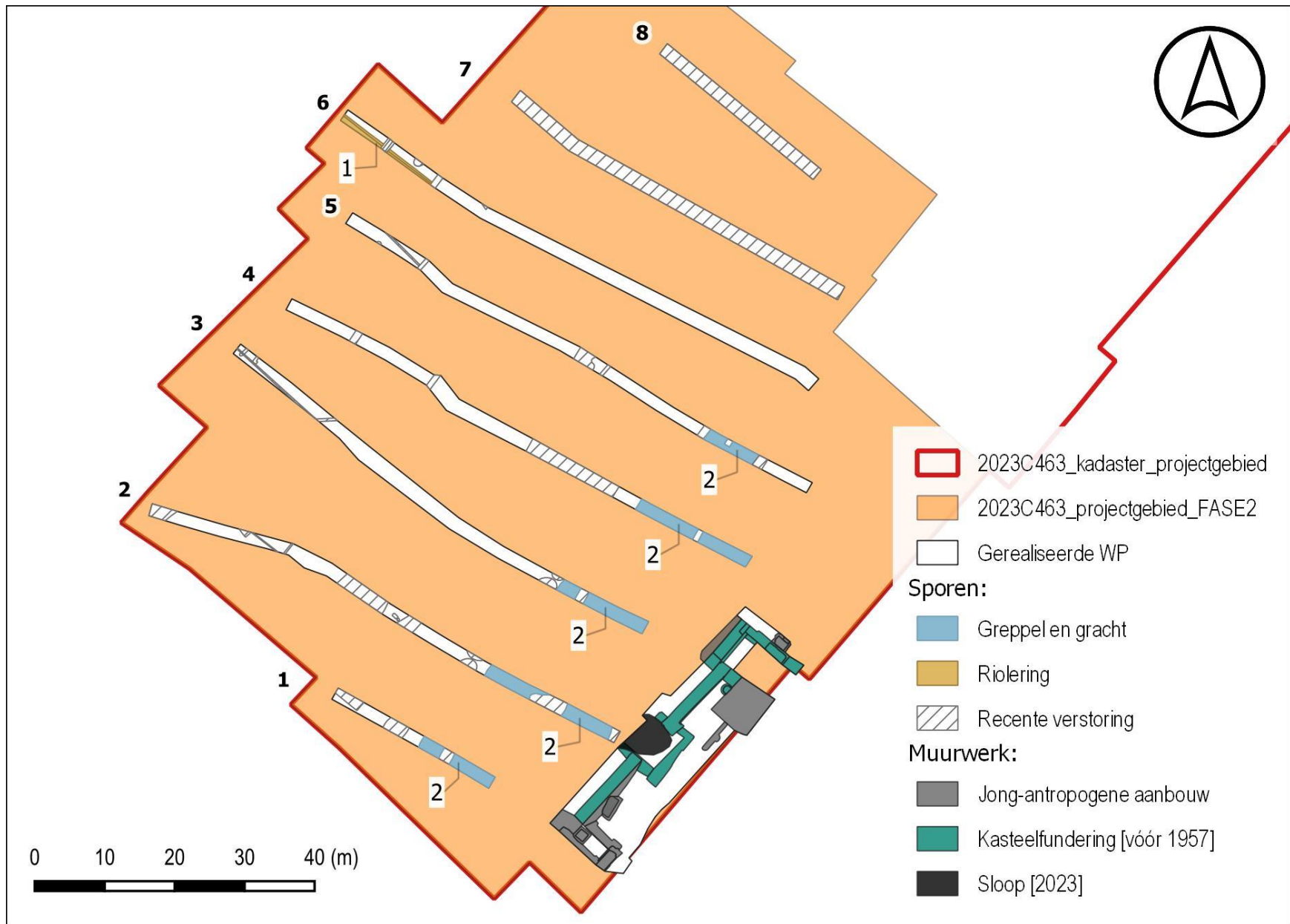
Amorfe, bitumen, emaille en bouwkeramisch afval, evenals geconcentreerde dumps van recenter werfafval, waren overvloedig aanwezig in jong-antropogene braak- en dempingskuilen, en in de genivelleerde, bouwrijpgemaakte toplaag.

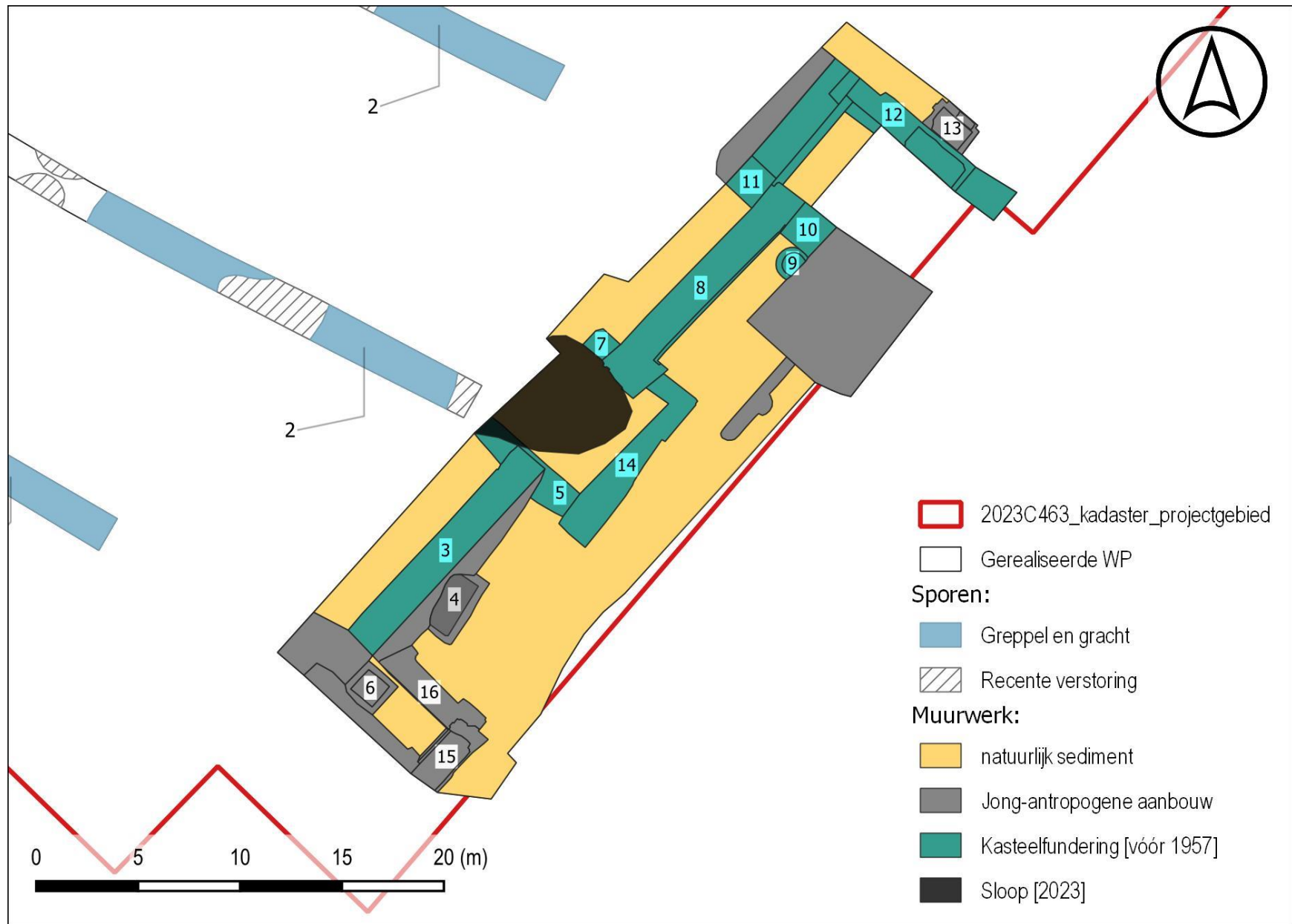
Figuur 30: Projectie vondstlocaties t.a.v. alle geregistreerde grondsporen (boven); Fotoreportage V1 (linksonder, mét tekening) en V2 (rechtsonder)

Figuur 31: Werkputoverzicht met de locatie ingeplande putwandprofielen [PR]

Figuur 32: Overzicht alle opgetekende grondspoorcombinaties [SC], jong-anthropogene versteringen [JA] en opgetekend muurwerk

Figuur 33: Werkputoverzicht Kasteelzone met aanduiding nummercodes per geregistreerd muurdeel

Figuur 34: Orthofotoplan van de werkput ter hoogte van de voormalige kasteelvleugel

Figuur 35: Projectie orthofoplan werkput ter hoogte van voormalige kasteelvleugel t.a.v. ingemeten muurwerk en recente orthofotomozaïek [© geopunt]

5.2.3. Sporen, -combinaties & archeologische structuren

Tijdens de veldcampagne reikten archeologen 16 unieke [grond]spoorcombinatienummers uit in een oplopende serie van S1 tot S16 [Figuur 32-Figuur 33]. We delen het sporenbestand op in grondsporen herkent in vlak enerzijds, en muurdelen anderzijds.

5.2.3.1. Werkput 1 tot 8

Doorheen WP1 tot WP8 is in totaal sprake van twee grondsporen [S1-S2]. Hierbij is S2 herkent en geregistreerd in WP1-5.

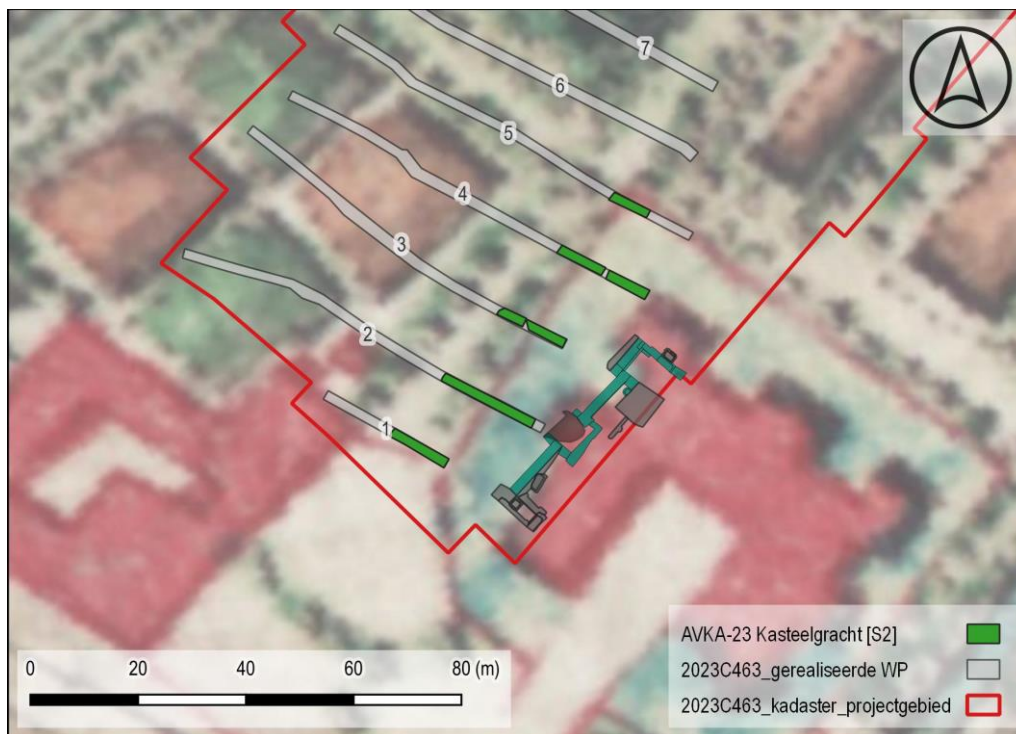
S1 is een lineair riooldeel opgetekend in het verlengde van WP6 [Figuur 36]. Het afvoerkanaal of riool is samengesteld uit een gemetste baksteen bodem met aan weerskanten een eveneens bakstenen opstaande rand. De top is toegedekt met Doornikse kalksteen. De uitvoering suggereert een datering in de 19^e eeuw. De afvoer, zoals aangetroffen in april, fungeerde als natuurlijke vergaarplaats van insijpelend regenwater.

Figuur 36: Fotoreportage S1 WP6

Telkens aan het zuidelijk uiteinde van werkputten 1 tot 5 troffen archeologen een segment van een lineair grondspoor [S2; Figuur 37-Figuur 38]. De top van het spoor, zoals aangetroffen in vlak, is door natuurlijke homogenisering in [zand]leembodem moeilijk te onderscheiden van onverstoord natuurlijk sediment; Zij het niet dat de lossere textuur, ten gevolge van antropogene demping, het bovenste vullingspakket wenselijker maakte voor diepe doorworteling van planten dan omliggend sediment. Archeologen tekenden verder de sporadische inclusie van baksteenspikkels op in het bovenste vullingspakket bij de aanleg van Putwandprofiel P5. Het putwandprofiel is tevens de vondstlocatie van V1.

S2 betreft de demping van de kasteelgracht die één of meerdere iteraties van het Scheldeburchtkasteel omgorde. De interpretatie steunt op de projectie van het lineaire grondspoor op historisch kaartmateriaal, alsook eenvoudig weg op haar locatie parallel aan de voormalige rechterkasteelvleugel [Figuur 37]. Historische bronnen stellen dat de gracht rondom het kasteel [de laatste maal] werd gedempt in 1813 [erfgoedobject id. 79136].

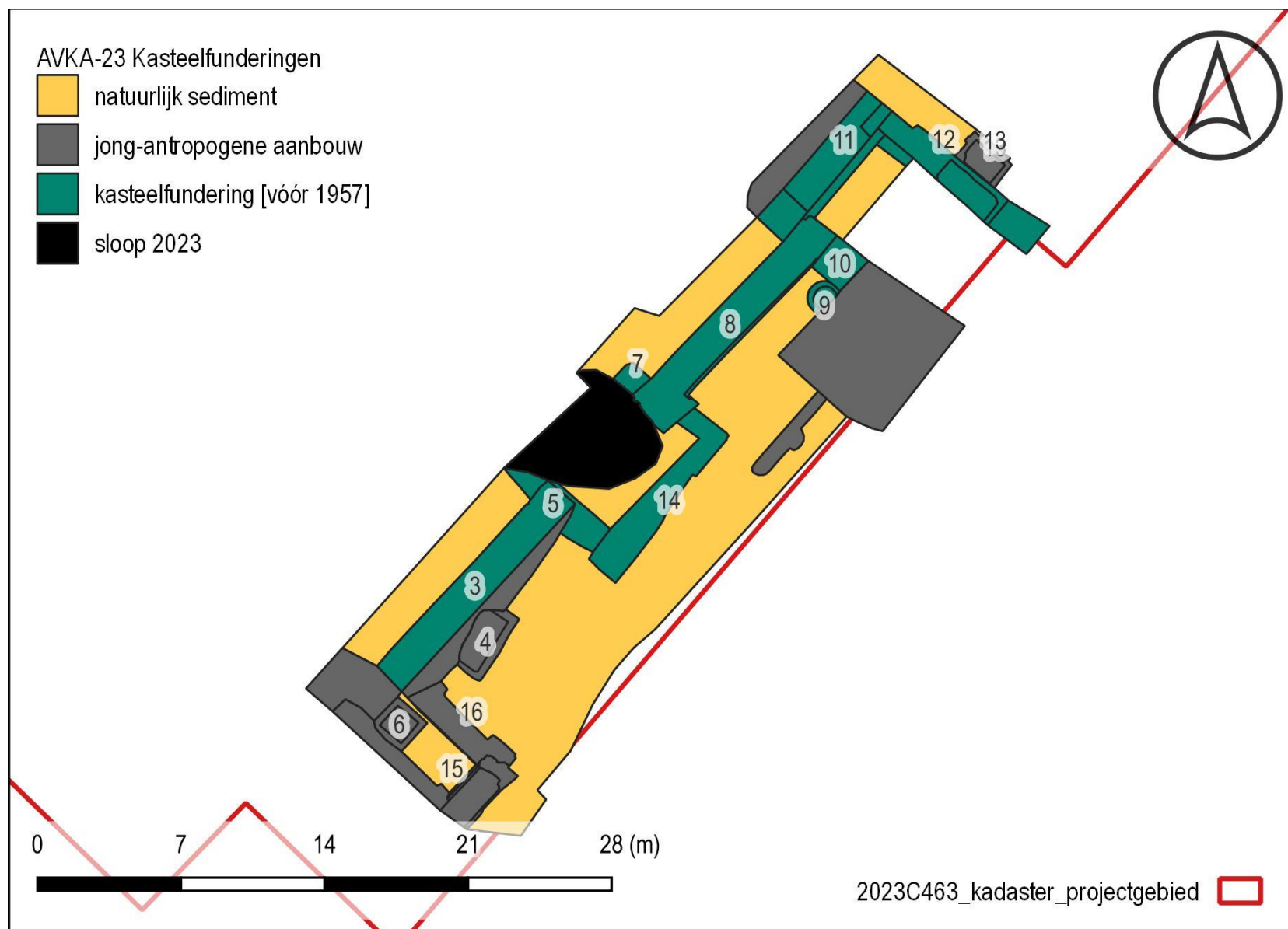

Figuur 37: Projectie S2 in WP1-5 t.a.v. kabinetskaart van Ferraris d.d. 1777, en met aanduiding aangetroffen muurwerk ter hoogte van voormalig kasteel [© geopunt]

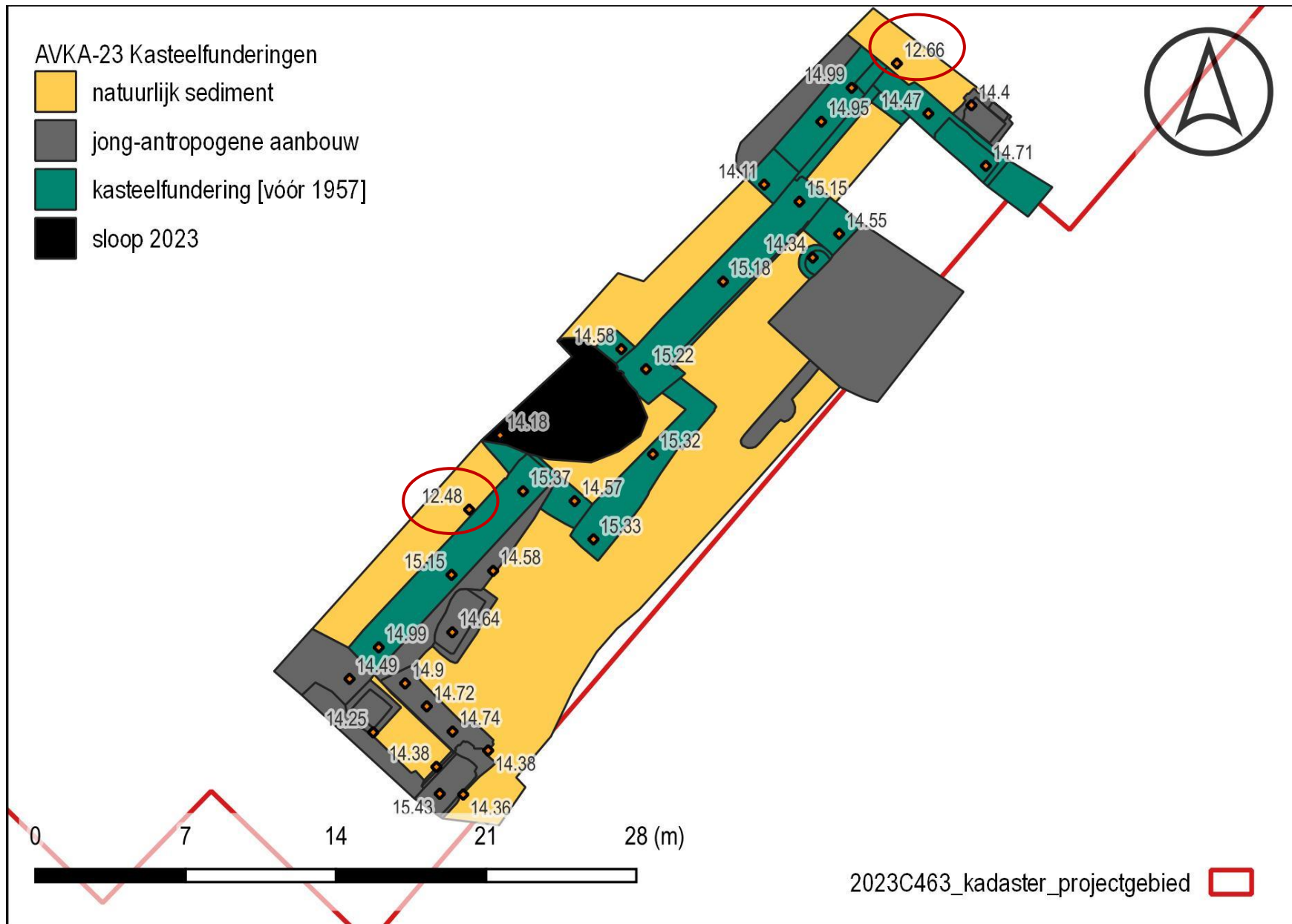

AKVA-23 _ 2023C463: Put 2, Vlak 1, Profiel 5

Figuur 38: Vlak- profielfoto bovenste vullingspakket S2 in vlak en in P5 in WP25

Figuur 39: Overzicht werkput kasteelzone met aanduiding unieke spoornummers per muurdeel

Figuur 40: Overzicht werkput kasteelzone met aanduiding tophoogtes stabiel bewaarde muurdelen; met stip aangeduid de locatie van muurprofielen

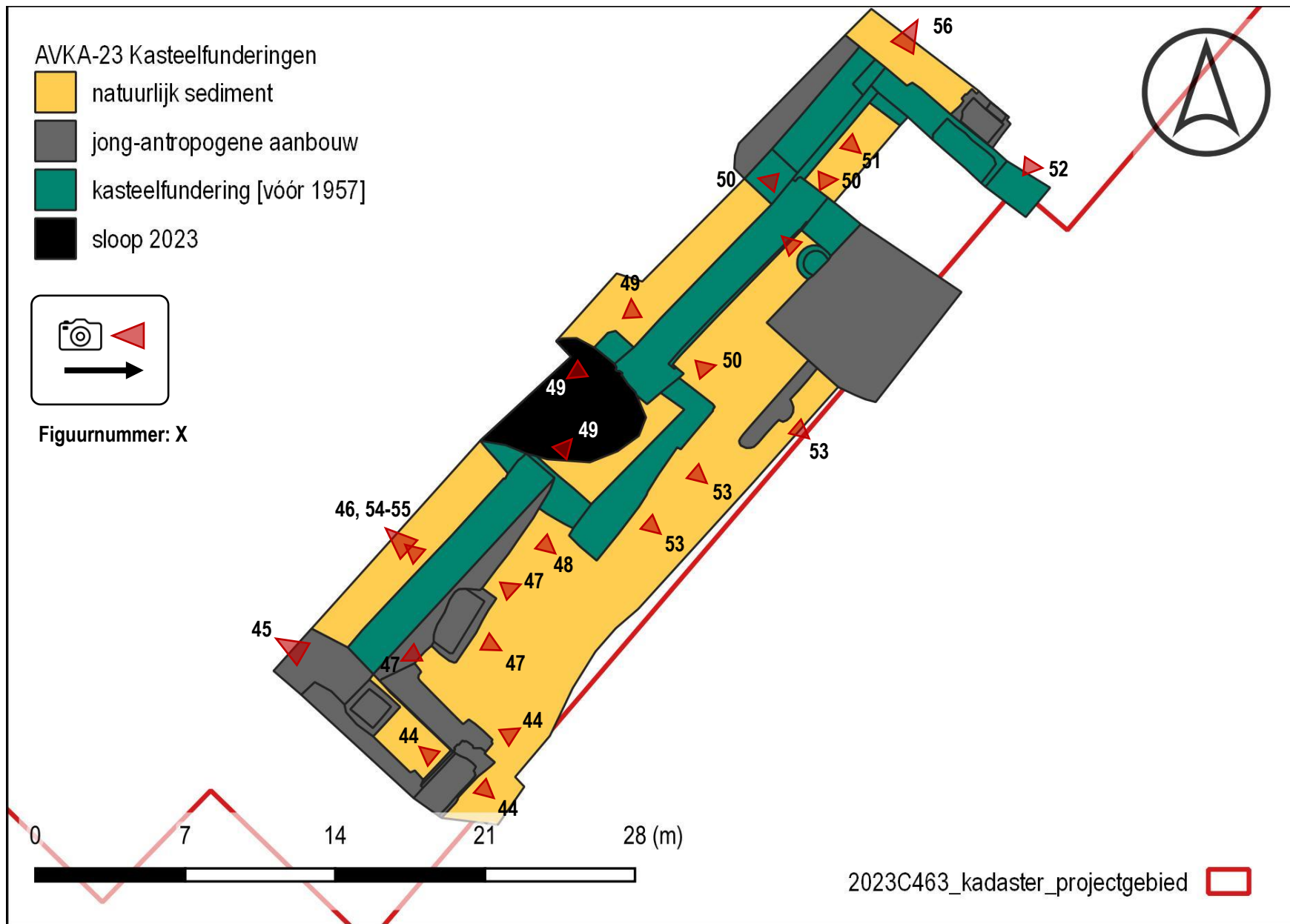

Figuur 41: Werkputoverzicht kasteelzone d.d. 12 juni 2023

Figuur 42: Werkputoverzicht kasteelzone d.d. 13 juni 2023

Figuur 43: Overzichtsplaan kasteelzone met markering fotostandpunten detailfotoreeks

Figuur 44: Zicht op S15 met hoek naar S16.

- Jong-antropogene muurdeel
- Zeer regelmatig gevormde baksteen [23 x 5 x 12 cm]
- Gemetst in koppen en strekken [afwisselende rijen gelegde baksteen in lengte en breedte oriëntatie]
- Muur heeft doormeter van 1.5 m, is 1.2 m diep bewaard, met onderaan een uitwaaiende sokkel van drie baksteenrijen
- Onderkant fundering bereikt: ja
- Gaat over in de werkputwand in het westen en is tégen muurdeel 3 [S3] aangebouwd.
- S16 is opvallend ondiep bewaard en bestaat slechts uit een drie rijen baksteen met daaronder een uitwaaiende sokkel van opnieuw 3 rijen

Figuur 45: Overzichtsfoto op muurdelen S15-16, hun aanhechtingspunt op S3-4, en jong-antropogene aanbouw S6 [één baksteen dikke muur met formaat: 24 x 8 x 12 cm]

Figuur 46: Zicht op S3

- **buitenmuur kasteelfundering**, zichtbaar opgetrokken in meerdere bouw- en verstelfasen
- Gevormd uit afwisselende fasen baksteen en natuursteen [kalksteen]
- Grote bakstenen [25 x 6 x12 cm]; kalksteen in verschillende formaten tot 60 cm lang met inbegrip van geschuinde topbalk van zichtbaar pediment
- Gemetst in koppen en strekken, alsook in onregelmatige zetting
- Kalksteen uitvoerig in dikke kelkmortel ingewerkt
- Muur heeft doormeter van 1.6 m, is >3 m diep bewaard, met onderaan een uitwaaiende sokkel baksteenrijen
- Onderkant fundering bereikt: neen
- S4 is jonger in constructie en aan de binnenkant tegen S3 aangebouwd.
- Aan de oostzijde merklijk slordiger [ver]bouwd zónder afgeschuinde pedimentbalk; eveneens zijn centraal twee buitenhoeken afgezet met kalksteen ingebouwd in de muur

Figuur 47: Zicht op S4

- ↪ **Jong-antropogene aanbouw** tegen S3 aan, met inbegrip van een uitspringend platform [2.3 x 1.75 m] dat op zijn beurt dóór het metselwerk van S4 snijdt
- ↪ Muur is 1.1 m dik en ca. 1 m diep gefundeerd
- ↪ Opgetrokken uit gerecycleerde bakstenen [25 x 6 x 12 cm] met zeer rommelig en onvolledig voegwerk en in wisselend verband; bovenrand bewaard met overhang
- ↪ Aan het oostelijke uiteinde is een dwarsnede te zien op een dragende binnenmuur.

Figuur 48: Detailfoto S4 aan het oostelijke uiteinde en tégen S5 aan; waarop in profiel een niet bewaarde binnenmuur te zien is uitgevoerd in onregelmatig metselwerk met gerecycleerde baksteen [25 x 6 x12 cm]

Figuur 49: Zicht op S5, S7 en S8

- **S8 betreft voortzetting van de buitenmuur kasteelfundering [S3], onderbroken door een aanvankelijk vierkante uitbouw waarvan haakse muurdelen S5 en S7 gedeeltelijk bewaard zijn.**
- Muurdelen in slechte staat door recente sloopactiviteit van een jongere ronde toren [infra].
- Zichtbaar in de hoek tussen S7 en S8 dat de haakse muren geïntegreerd waren in bouwfase met kalkstenen pediment aan de buitenkant
- Oostelijk uiteinde S3 is een jongere reparatiefase in slechte staat en bovenop fundering van S5 gestapeld
- Aan binnenkant S7 is de hoek van een vloerplaat bewaard
- Baksteen gebruikt in S5, 7 en 8 heeft allemaal zelfde formaten **[24-25 x 6 x 12 cm]**
- Zijn S5 en S7 zijn 0.8 m dik bewaard en ca. 0.6 m diep bewaard.
- Onderkant fundering S5 en S7 bereikt: ja
- Ondergrens fundering S5 en S7 samengesteld uit piramidiaal uitwaaierende rijen baksteen

Figuur 50: Zicht op hoeken tussen S7-S8 en S10-S11

- S7 is een muurdeel van een rechthoekige uitsprong in de buitenmuur. S8 vervolgt de zijgevel in het verlengde van S3. Op het oostelijk uiteinde van S8 is opnieuw sprake van een uitsprong van de buitenmuur [S11], waar S10 naar binnen gericht haaks staat op S11.
- Zowel S8, S10, als S11 zijn onder de bovenste bewaarde 0.5 m één homogeen gemetst geheel met hetzelfde baksteenformaat **[25 x 6 x 12 cm]**
- S8 en S11 zijn 1.8 m dik en aan de buitenzijde net als S3 in fasen met kalksteen bezet.
- Alleen van de naar binnen gerichte muur S10 is de ondergrens van de fundering bereikt, uitgevoerd in een hoge sokkel [*> 6 rijen baksteen geschikt in koppen en strekken*]

Figuur 51: Zicht op binnenzijde van muurdeel S11, opgebouwd met een brede funderingssokkel [1.8 m dikke onderbouw]; gehanteerd baksteenformaat komt overeen met agglutinerende muurdelen S7, S8 en S10 [25 x 6 x 12 cm]]

Figuur 52: Zicht op S9, S12 en S13

- **S9** betreft een **circulaire waterput of stortkoker** met doormeter van 1.6 m [met inbegrip van de baksteenrand]. De put is opgetrokken in één rij in de lengte aangrenzende bakstenen [24 x 7 x 12-13]; de put is niet zichtbaar geïntegreerd in een muurdeel
- **S12** is de **buitenmuur van <de achterkant van> het kasteel** en is aan de buitenzijde integraal bezet met regelmatig gevormde kalksteen [24-30 x 9-10 x 14 cm]; de interne structuur is een regelmatige zetting van bakstenen [25 x 12 x 6 cm] die nog ten dele ene vloerplaat vormen
- **S13** is een **jong-antropogene, vierkante aanbouw** die agglutinerend is aangebouwd tegen de buitenmuur van het kasteel. De bakstenen zijn regelmatig en groot [27 x 7 x 13] en ten dele toegedekt met mortelplaster. Ze staan los tégen de klakstenen buitenmuur van S12

Figuur 53: Zicht op S14 en restmuur van jong-antropogene kelderverdieping

- **S14 betreft een binnenmuur** in slechte staat, opgetrokken uit gerecycleerde baksteen [25 x 6 x 12 cm]; de muur vormt samen met S5 en S7 de rechthoekige contouren van een uitbouw op de buitenmuur van het kasteel.
- S14 is aan de zuidzijde slechts 66 cm diep gefundeerd en/of bewaard. Baksteen is gestapeld zonder bewaarde voegspecie; met als gevolg dat de muur bijzonder deint en bol staat.

Figuur 54: Fotoreportage profiel P7 tegen de buitenzijde [noordkant] van S3;Aangelegd op zoek naar de ondergrens van de fundering; van top tot ondergrens meet het profiel 2.7 m [15.2 m TAW tot 12.48 m TAW]; stabiliteit, waterinfiltratie en veiligheid maakten dieper graven onmogelijk; We onderscheiden de opeenstapeling van minstens 6 verschillende bouwtechnieken, - zo niet fasen; We stellen met klem dat P7 eerder aan het oostelijke uiteinde van S3 is aangelegd, waar muurwerk algemeen van een slechtere kwaliteit was dan aan de westkant

Figuur 55: Hoge resolutie fotogrammetrisch samengestelde orthofoto met uitdrukking van exacte hoogteligging [m TAW] en lengte [m] van S3 en S5; Hierin is merklijk verschil in bouwtechniek tussen de oost- (links) en westkant (rechts); bovenal is centraal een oudere uitbouw afgewerkt met kalkstenen hoeken volledig opgenomen in de muur

Figuur 56: Fotoreportage P8 toont de kalkstenenbezetting van de achtermuur (oostkant) van het kasteel en de hoek met de noordkant; aan de ondergrens van het profiel [12.66 m TAW] is de overgang aangetroffen naar reguliere baksteenzetting in koppen en strekken [25 x 6 x 12 cm]; Meteen tegen de buitenmuur van het kasteel is natuurlijk sediment samengesteld uit gereduceerd natte kei, dit is mogelijk indicatief voor een vullingspakket van de kasteelgracht

5.2.4. Staalname & conservatie

In geen enkel opgetekend archeologisch grondspoor of structuur is de [goede bewaring van] organische materie aangetroffen noodzakelijk voor natuurwetenschappelijke analyse of de aanleg van een wetenschapsreserve. Geen staalname vond plaats.

5.3. Datering, interpretatie & discussie

We bevinden ons in het oosten van de dorpskom van Avelgem, op het schoolterrein van het Sint-Jan-Berchmanscollege, welke ten dele overlapt met een historisch kasteel- en parkdomein. Vandaag wordt het onderzoeksgebied afgeboord door de Oudenaardsesteenweg [NW], de Burchtlaan [NO], en de Kasteelstraat [ZO].

In voorgaande onderzoeksfasen is vastgesteld dat het leeuwendeel van het totale plangebied al sinds de het eind van de 19^e eeuw betrokken werd door het gradueel uitbreidende college. Uiterlijk in 1957 sloopte de school de rechtervleugel van het Scheldeburchtkasteel om plaats te maken voor een moderner schoolgebouw. Een deel van de kelderverdieping van het kasteel werd behouden om te dienen als fundering voor het schoolgebouw. Tweede oudere datum van belang is 1813, ons bekend als het jaar waarin de laatste in het landschap zichtbare iteratie van de kasteelgracht werd gedempt. Het kasteel zelf, de omliggende uithuizen en het parkbos voeren minstens terug tot de 15^e eeuw, alwaar het te boek staat als eigendom van de Gruuthuuse-familie. Het was voorafgaand aan de huidige onderzoeksfase onduidelijk of er sprake is van een oudere voorloper.

De aangetroffen bodem is intens jong-antropogeen in de top. Slechts zeer fragmentarisch zijn sporen van bodemvorming bewaard. Haast overal hebben verregaande fundering- en nivelleringsingrepen elke vorm van natuurlijke bodemvorming vergraven. Er is in het hele onderzochte deel van het projectgebied [FASE 2] sprake van de eenvoudige superpositie van twee sedimentaire eenheden: Jong-antropogene nivellering bovenop afgetopte natuurlijke zandleem.

Na afwikkeling van de proefsleuencampagne en de hier gepresenteerde data [§ 5.2] komen twee archeologisch relevante elementen naar voren; Het treffen van de gedempte kasteelgracht in WP1-5 enerzijds, en de in kaart gebrachte funderingsresten van het kasteel aan zich anderzijds. Het overige grondsporenbestand is inzichtelijk verwaarloosbaar.

De twee ingezamelde vondsten, afzonderlijk afkomstig uit de kasteelgracht en uit een funderingsinsteek van muurwerk [S7-S8], geven een middeleeuws keramische traditie aan. Deze is in de regio rond Oudenaarde te plaatsen vanaf de late 11^e eeuw, maar vooral in de 12^e en 13^e eeuw.

Zonder overvloedig en overtuigend associatief vondstmateriaal zijn we bijkomend aangewezen op de vullingsgeschiedenis van de gracht en op de

gehanteerde materialen en bouwtechnieken van het muurwerk als leidraden voor een benaderende datering.

De gracht is vooralsnog niet doormiddel van dwarsprofiel onderzocht. Het is aannemelijk dat het opgetekende bovenste vullingspakket dateert uit de vroege 19^e eeuw.

De manier waarop veel van het muurwerk met elkaar in verband staat, maakt dat we het verloop van de noordelijke buitengevel van het kasteel kunnen construeren aan de hand van muurdelen S3, S5, S7-S8, S10-S12. Overige muren zijn steeds dóór het ouder muurwerk heen,- of tegen het muurwerk aan gebouwd. Daarenboven is het gehanteerde baksteenformaat zeer consistent bij de muurdelen van het oudst bewaarde kasteel [25 x 6 x12 cm]. Jongere stenen zijn steeds veel regelmatig [S15-S16] of beduidend groter [S6, S13].

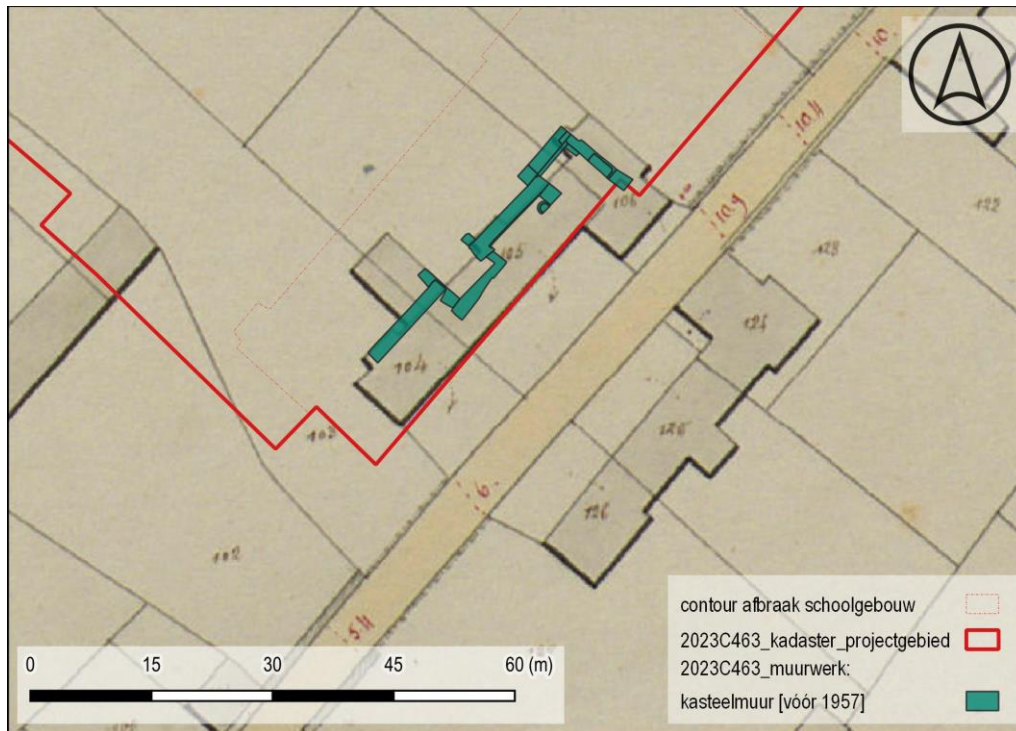
Tot slot onderscheidt de buitenmuur zich van jongere restanten door de integratie van gehouwen kalksteen elementen. De achtergevel was integraal bezet met regelmatig gevormde Doornikse kalkstenen [Figuur 56]. De noordgevel, inclusief de uitsprongen van voormalige aanbouwen, waren voorzien van minstens één, maar wellicht twee van elkaar gescheiden, banden kalksteen [Figuur 54]. De twee geregistreerde banden in P7 [S3] zijn beide ca. 0.6 m hoog en samengesteld uit allerlei steenformaten. De bovenste van de twee bevindt zich op een hoogte van 14.7 m TAW en wordt afgetopt door een naar buiten toe geschuinde steen over de lengteas.

Figuur 57: Projectie Plangebied t.a.v; kabinetskaart van Ferrari d.d. 1777 waarop de twee aangetroffen uitbouwen aan de noordgevel nog duidelijk te zien zijn [© geopunt]

Twee uitsprongen in de noordelijke buitenmuur zijn vastgesteld. De centraal gelegen uitsprong had naar alle waarschijnlijkheid een rechthoekige fundering

gevormd door S5, S14 en S7. Muurwerk van S5 en S7 is ingewerkt in de noordmuur, en is mogelijk ondanks de minder diepe fundering, getuige van de oudst bewaarde bouwwerken aan de noordzijde van het kasteel.

Figuur 59: Projectie noordelijke buitenmuur t.a.v. primitief kadaster Popp-kaart d.d. 1846 waarop verschillende uitbouwen tegen de noordgevel te zien zijn; en waarop de kasteelgracht reeds zijn gedempt [© geopunt]

Figuur 58: Werkfoto sloopwerken aan de schoolkelder langs de Kasteelstraat d.d. april 2023; waarbij de ronde onderbouw van een toren is uitgebroken [© initiatiefnemer]

De noordelijke funderingsmuur van de centrale uitsprong bleek weggebroken door de recente sloop van een ronde torenstructuur. Laatstgenoemde moet gefundeerd zijn geweest bovenop een oudere rechthoekige voorloper. Beide uitbouwen zijn nog te zien op kaartmateriaal uit de 18^e en 19^e eeuw [Figuur 57-Figuur 59].

Zonder gedetailleerde studie van de constituerende elementen in de noordmuur en aanverwante structuren, is een nauwkeuriger ante quem datering dan de 15^e eeuw, niet mogelijk. Dergelijk onderzoek valt buiten het bestek van de hier gepresenteerde onderzoeksfasen. Volstaat het te stellen dat de aanwezigheid van de funderingen is vastgesteld; Hun contouren afgebakend en historische elementen onderscheiden zijn van jong-antropogene aanbouwen. Bovendien is de plani- en altimetrische positie van elk muurdeel opgetekend.

5.4. Confrontatie onderzoeksresultaten met geplande bodemingrepen

Binnen het onderzochte deelgebied van de totale projectoppervlakte [FASE 2] troffen archeologen een niveau in de bodem waarop archeologische grondsporen lateraal te detecteren en te registreren zijn. Dit niveau bevindt zich overal tussen 0.5 en 0.8 m onder het genivelleerde, bouwrijp gemaakte maaiveld. Het bevindt zich op het raakvlak tussen de jong-antropogene top en het natuurlijk, eolisch afgezette zandlemen sediment.

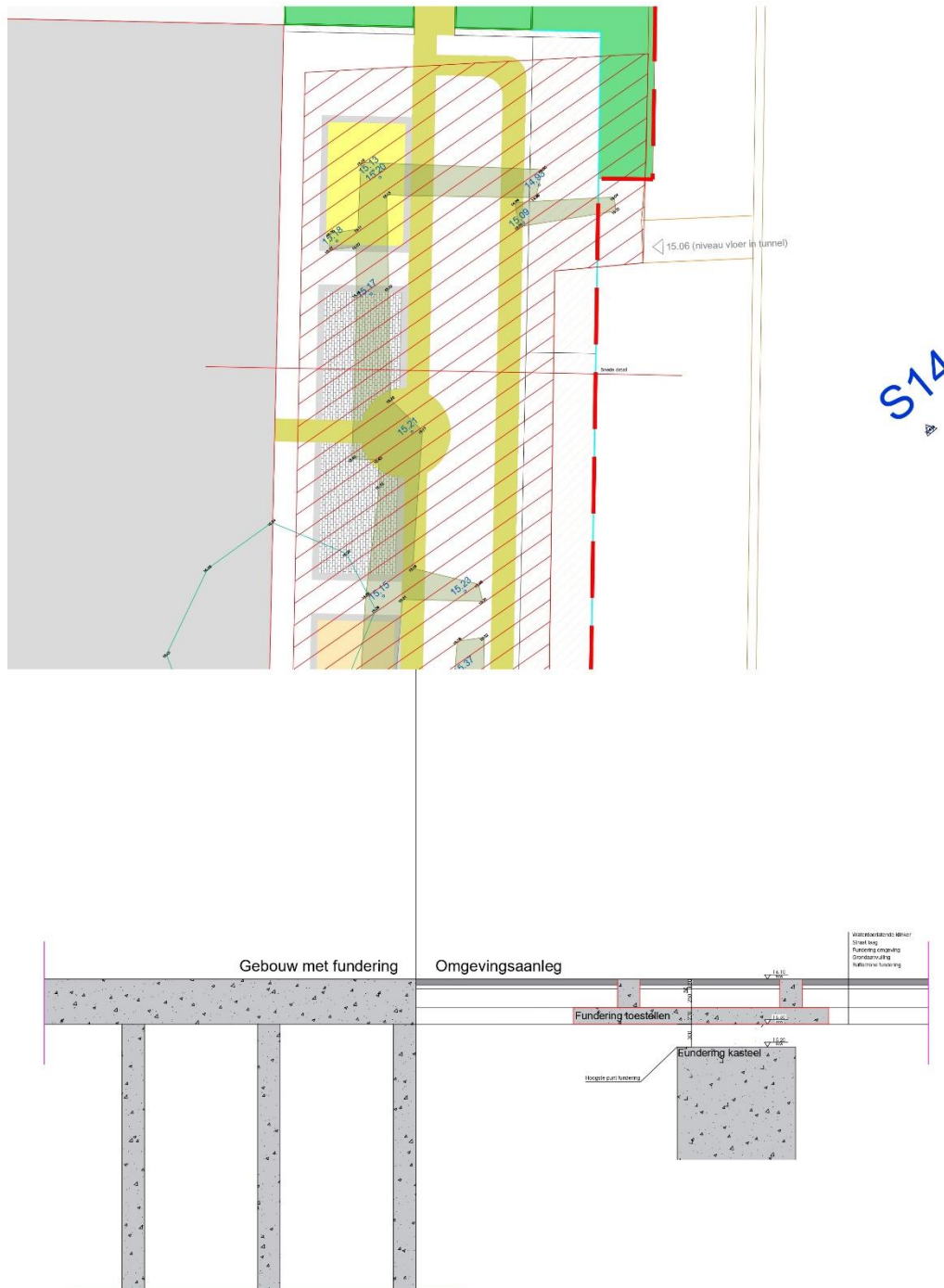
In het leeuwendeel van het terrein is uitsluitend sprake van diep ingrijpende jong-antropogene elementen in het archeologische leesbare vlak. Uitsluitend in de zuidelijke zone van het terrein, nabij de voormalige rechter kasteelvleugel van de Scheldeburcht is sprake van relevante structuren. Enerzijds is de oude kasteelgracht ruimtelijk afgebakend [S2]. Anderzijds zijn de maximale contouren van de middeleeuwse kasteelfundering vastgesteld [S3-12].

De grachtvulling is bewaard doorheen verschillende werkputten tot op een hoogte van 15.1 m TAW. Over haar hele verloop wordt de gracht door de geplande werkzaamheden bedreigd, daar hij voor 90 % overlapt met de bouwput voorzien voor de paalfundering van een schoolgebouw [Figuur 3-Figuur 6].

De top van opgetekende restmuren van de kasteelfundering zijn stabiel bewaard tussen 14.5 m TAW tot 15.2 m TAW. De onderzochte kasteelzone kon maximaal de contouren van de kasteelfundering vaststellen binnen de grenzen van het projectgebied, veiligheidsmaatregelen indachtig. Binnen deze contouren voorziet planvorming uitsluitend de aanleg van een speelterrein met speeltoestellen,- na ophoging van het terrein tot 16.1 m TAW [Figuur 60]. Vanaf de hoogte van 16.1 m TAW, zijn zeer lokaal betonnen sokkels voorzien ter fundering van speeltoestellen. Nergens reiken deze dieper dan 15.6 m TAW.

De Muurdelen worden gevrijwaard van schade. Mocht enige schade toch optreden, argumenteren we dat dit zeer lokaal zal zijn en uitsluitend de minst

stabele, bakstenen top van enkele muurdelen zal raken; Muurdelen die inmiddels uitvoerig fotografisch en fotogrammetrisch geregistreerd zijn en die op verschillende plaatsen tot minstens 12.5 m TAW diep zijn aangelegd. In geen enkele omstandigheid zal verder significant verlies van wetenschappelijk inzicht plaatsgrijpen.

Figuur 60: Strategische uitsnede plannenbundel initiatiefnemer van de kasteelzone langs de Kasteelstraat waarop de fundering van speeltoestellen op een nieuw speelterrein aangelegd zullen worden.

6. Besluit

6.1. Beantwoorden onderzoeksvragen archeologienota [OE-id. 17 523]

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Op welke diepte bevinden deze sporen zich?

Bij onderzoek op het terrein van het Sint-Jan Berchmanscollege zijn grondsporen aan het licht gekomen te relateren aan het voormalige kasteel en kasteeldomein van het middeleeuwse Scheldeburchtkasteel. De sporen zijn ontegensprekelijk van antropogene origine. Concreet gaat het om een aanzienlijke kasteelgracht die funderingsresten omgordt. De Kasteelgracht bevindt zich consequent doorheen verschillende werkputten op een diepte van 15.1 m TAW. De muurresten zijn [variabel] bewaard in de diepte vanaf 15.2 m TAW.

- Is er sprake van een complexe stratigrafie?

De omliggende bodem is onderhevig geweest aan intens antropogene roering van de ondergrond. Er is nog uitsluitend sprake van een antropogene sedimentaire top in superpositie op afgekort natuurlijk sediment, zonder sporen van bodemvorming.

- Hoe zijn de sporen of structuren verspreid over het projectgebied?

Alle significante grondsporen en muurdelen bevinden zich overeenkomstig historisch kaartmateriaal in de zuidelijke en zuidoostelijke hoek van het terrein, tegen de Kasteelstraat.

- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?

De kasteelgracht is aan de top nog gemiddeld 19 m breed. We gaan ervan uit dat de dieptebewaring optimaal is. De bewegingstoestand van de muurdelen loopt uiteen naargelang de massiviteit waartoe hun opzet zich noopte. Met andere woorden: de dragende funderingsmuren en monumentale buitenmuren zijn vanwege hun soliditeit enorm diep ingegraven en ongeroerd in de diepte goed bewaard. Lichtere binnenmuren zijn eveneens vastgesteld, maar met wisselende bewaringstoestand naar gelang de kwaliteit van het metselwerk.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Alle grondsporen behoren tot één coherent geheel, i.e. ze vormen allemaal elementen van de landschapsindeling van en rondom het kasteel.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Dit onderzoek voorziet een voorlopige ante quem datering in de 15e eeuw, gestaafd door historische bronnen. Het weinig associatieve vondstmateriaal suggereert oudere bouwfases die mogelijk teruggaan tot in de 12e of 13e eeuw.

- Kan op basis van het sporenbestand binnen het projectgebied een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?

Niet van toepassing.

- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte spoordensiteit?

Een gerichte opgraving is aangewezen in die delen van het terrein waarin met zekerheid de geplande bodemingrepen het opgetekende sporenbestand bedreigen. Dit behelst uitsluitend de kasteelgracht. De Kasteelzone, afgebakend d.m.v. de buitenste muurcontouren mét buffer van 2 m wordt gevrijwaard van significante bodemingrepen.

- Kunnen er zones afgebakend worden waar een opgraving al dan niet wenselijk is?

Het is zaak de potentiële informatiebron die de kasteelgracht is zo gericht mogelijk te ontsluiten. Dit gebeurt best door de aanleg van een dwarsprofiel of transect na bronbemaling [tot 6 m onder het maaiveld]. Op deze manier is natuurwetenschappelijke staalname mogelijk uit elke vullingspakket, zonder te moeten opboksen tegen opborrelend grondwater en instabiele putwandprofielen.

- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel opgraving?

Een kasteelgracht is niet alleen een vergaarbekken voor natuurlijke restfracties uit de omgeving. Deze laten omgevingsreconstructies toe, en eventuele koolstofisotoopdateringen op verkoolde organische fracties. Daarnaast is een kasteelgracht vooral een opportune opslaplaats voor fenomenologisch verdwaalde artefacten, of dagdagelijks afval. Deze kunnen nieuwe inzichten scheppen in het leven rondom een middeleeuwse sterkte. Tot slot kan het onderscheiden van verschillende gebruiks- en onderhoudsfasen interessant zijn om naast de culturele biografie te leggen van het kasteel en het kasteeldomein zelf.

6.2. Verwachting na proefsleuencampagne

Na afwikkeling van de in deze nota besproken vooronderzoeksfase is de bijkomende archeologische verwachting hoog in te schatten.

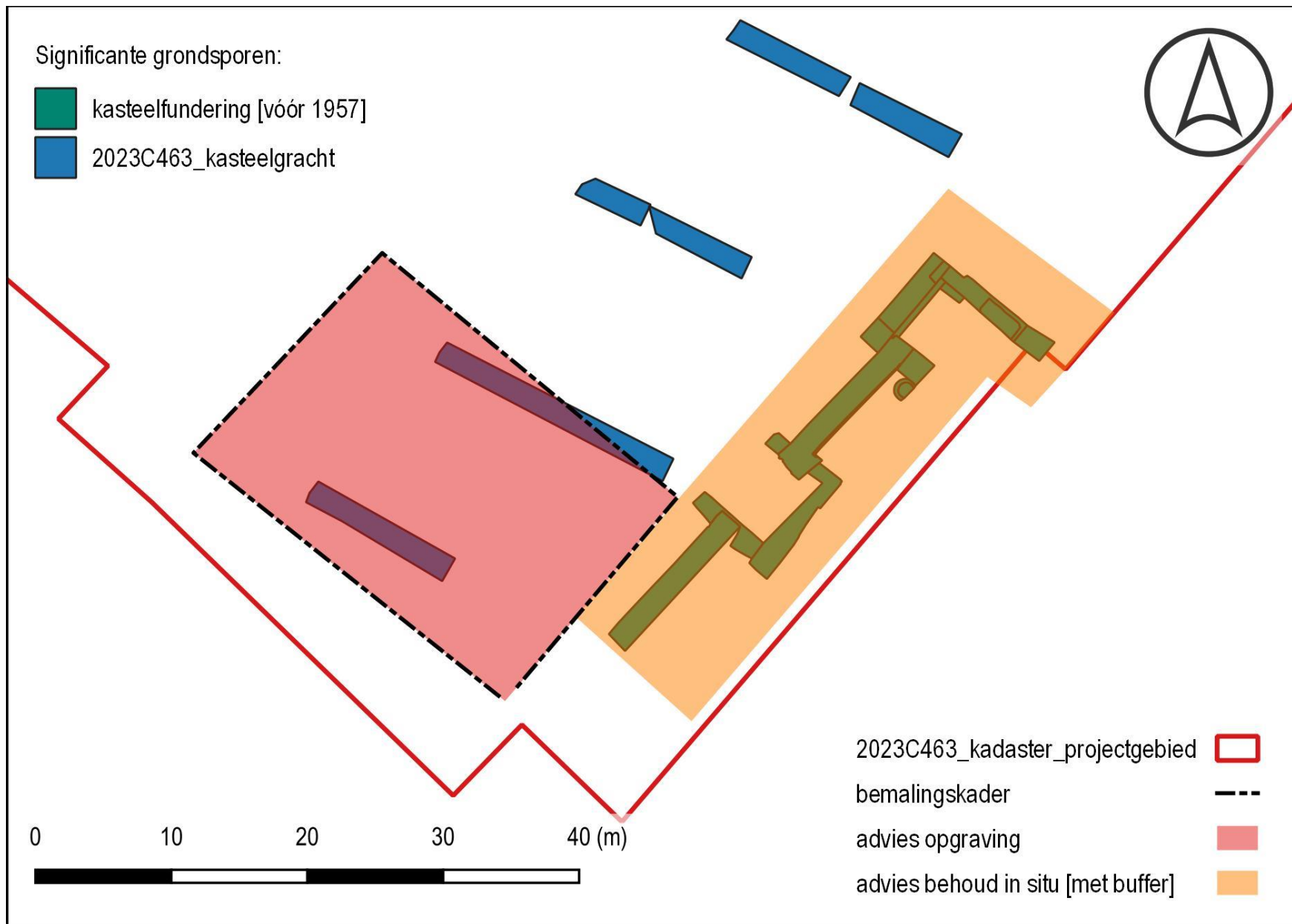
Het volgt uit de beschreven vooronderzoekresultaten dat een intact niveau in de bodem aanwezig is waarop archeologische aanwijzingen detecteer- en registreerbaar zijn. We kunnen daarom *strictu sensu* niet uitsluiten dat grondsporen zich aftekenen op eenzelfde diepte binnen de grenzen van het projectgebied, buiten het bereik van de werkputten.

De kans op het treffen van bijkomende grondsporen is echter laag en wordt niet alleen tegengewerkt door uitvoerige braakwerken, maar ook door het feit dat we reeds aangetroffen sporen tot op zekere hoogte al kunnen plaatsen, als deel van een bekend middeleeuws kasteeldomein. De maximale contouren van kasteelfundering binnen het projectgebied zijn vastgesteld en bijkomende structuren worden niet meer verwacht. Daarenboven bakent de opgetekende kasteelgracht de kasteelzone verder af.

De door de initiatiefnemer geplande bodemingreep is uitvoerig uiteengezet in voorgaande archeologienota. Deze snijdt doorheen het onderzochte archeologische bodemniveau, waar dat al niet geroerd werd door de voormalige bebouwing.

Concreet bedreigt planvorming de vastgestelde kasteelgracht. Hier wordt de bouwput voorzien voor de paalfundering van een schoolgebouw. **De terreinzone waarin kasteelfunderingen zijn aangetroffen wordt, mét in acht name van een bufferzone van 2 m lateraal en gemiddeld 1 m verticaal, niet verder bedreigd door de aanleg van een spelterrein.**

Gegeven de afweging van de geplande werken tegen de vooronderzoekresultaten opteert RUBEN WILLAERT NV voor het gericht ontsluiten van het bedreigde terreindeel, *i.e.* de kasteelgracht, doormiddel van een dwarsprofiel aan te leggen tijdens een opgravingscampagne. Een ander terreindeel, waarin zich restanten van middeleeuwse kasteelfunderingen bevinden, zal als wetenschapsreserve worden behouden *in situ* [Figuur 61].

Figuur 61: Projectie voorgesteld advies in twee zones t.a.v. aangetroffen, inhoudelijk significante grondsporen en met aanduiding plaatsing grondbemaalingskader

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

KAARTMATERIAAL

Archeologienota OE-id. 17 523

Nota OE-id. 19 449

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerendergoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering plangebied t.a.v. gemeentegrenzen, uitsnede Digitaal Terreinmodel Vlaanderen II d.d. 2014, en litho-pedologisch gedefinieerde regio's in West-Vlaanderen [© geopunt].....	5
Figuur 2: Kadastrale situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek en actuele kadastergrenzen (GRB) uit archeologienota id. 17 523 [© geopunt].....	6
Figuur 3: Algemeen inplantingsplan nieuwbouw [© initiatiefnemer]	7
Figuur 4: Doorsnede nieuwbouwstructuur langs de Kasteelstraat ter hoogte van voormalige kasteelsite [© initiatiefnemer].....	8
Figuur 5: Definitief rioolplan nieuwbouwstructuur ter hoogte van voormalige kasteelsite aan de Kasteelstraat [© initiatiefnemer]	9
Figuur 6: Projectie rioolplan (Figuur 5) t.a.v. contour projectgebied en de onderzoeksresultaten van de proefsleuencampagne ter hoogte van de voormalige kasteelsite met vereenvoudigde markering van de hoofdleidingen (RWA/DWA)	10
Figuur 7: Inplantingsplan boorkolommen op Grootchalig Referentiebestand [GRB] en op middenschalige, recente orthofotomozaïek [© geopunt]	12
Figuur 8: Overzicht pedo-sedimentaire interpretatie van de boorstalen	14
Figuur 9: Fotoreportage boorkolom B1-2.....	15
Figuur 10: Fotoreportage boorkolom B3-4.....	16
Figuur 11: Fotoreportage boorkolom B5-6.....	17
Figuur 12: Fotoreportage boorkolom B7 (boven); Algemene boorbeschrijving B1-7 (onder).....	18
Figuur 13: Voorstel proefsleuvenplan op basis van traject uitgesteld vooronderzoek OE-id. 17523.....	20
Figuur 14: Projectie plangebied t.a.v. historische kaart van Ferraris d.d. 1777 met aanduiding erkende erfgoedobjecten Kasteel Scheldeburcht en het Sint-Jan-Berchmanscollege [id. 79136-7][© geopunt].....	25
Figuur 15: Projectie plangebied t.a.v. oudst toegankelijke luchtfotografische opname d.d. 1971 en met aanduiding erkende erfgoedobjecten Kasteel Scheldeburcht en het Sint-Jan-Berchmanscollege [id. 79136-7][© geopunt].....	26
Figuur 16: Projectie plangebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022 en met aanduiding erkende erfgoedobjecten Kasteel Scheldeburcht en het Sint-Jan-Berchmanscollege [id. 79136-7]; waarin een sterke gelijkenis te zien is met de situatie in 1971 [© geopunt]	27
Figuur 17: Uitsneden anonieme stafkaarten van Avelgem d.d. 1862 (linksboven), 1874 (rechtsboven) en 1957 waarop de vervanging van de rechter kasteelvleugel te zien is (linksonder); en een uitsnede van een eigendomsregister van de Sint-Pietersabdij uit Gent opgesteld tussen 1701 en 1800 (rechtsonder); [© cartesius].....	28

Figuur 18: Figuratieve weergaven van het Kasteel van Avelgem d.d. 1769 (geoderenregister van de Sint-Pietersabdij in Gent; links) en d.d. 1666 (uitsnede Flandria Illustrata van Sanderus)[© cartesius].....	29
Figuur 19: Allesporenkaart uit nota OE-id. 19 449 [vooronderzoek met ingreep in de bodem FASE 1].....	30
Figuur 20: Projectie vooropgesteld werkputtenplan [OE-id. 17 523] t.a.v. gerealiseerde werkputten en het te onderzoeken projectareaal [© geopunt].....	33
Figuur 21: Overzicht gerealiseerde werkputten t.a.v. grootschalig referentiebestand (GRB) [© geopunt]	34
Figuur 22: Projectie exhaustief overzicht opgemeten maaiveld- en vlakhoogten t.a.v. digitaal hoogtemodel Vlaanderen II d.d. 2014 [© geopunt].....	35
Figuur 23: Projectie representatief, niet-exhaustief overzicht opgemeten maaiveld- en vlakhoogten t.a.v. digitaal hoogtemodel Vlaanderen II d.d. 2014, met aanduiding stabiele tophoogte kasteelmuur [© geopunt].....	36
Figuur 24: Fotoreportage omstandigheden veldwerkcampagne d.d. 12 juni 2023	37
Figuur 25: Fotoreportage omstandigheden 6 april 2023 met zicht op toestand bij aanvang proefsleuencampagne (links); zicht op uitbraak kelderniveau langs Kasteelstraat (rechts).....	38
Figuur 26: Veldregistratie referentieprofielen P1, P9 [DEEL1]	39
Figuur 27: Veldregistratie referentieprofielen P1 (links), P9 (rechts) [DEEL2]	40
Figuur 28: Fotoreportage P1 WP2.....	40
Figuur 29: Fotoreportage P6 WP6 als illustratie zeer lokale bewaring van onvolledige Bs-horizont op scheidingsvlak tussen antropogene top [A] en natuurlijke leem [C] (boven); P9 in kasteelzone waarbij de grijze verkleuring van het natuurlijk sediment uitsluitend te relateren is aan fluctuaties in in tijdelijk grondwater rondom aangetroffen muurdelen (onder).....	41
Figuur 30: Projectie vondstlocaties t.a.v. alle geregistreerde grondsporen (boven); Fotoreportage V1 (linksonder, mét tekening) en V2 (rechtsonder).....	43
Figuur 31: Werkputoverzicht met de locatie ingeplande putwandprofielen [PR].....	44
Figuur 32: Overzicht alle opgetekende grondspoorcombinaties [SC], jong-antropogene verstoringen [JA] en opgetekend muurwerk.....	45
Figuur 33: Werkputoverzicht Kasteelzone met aanduiding nummercodes per geregistreerd muurdeel	46
Figuur 34: Orthofotoplan van de werkput ter hoogte van de voormalige kasteelvleugel.....	47
Figuur 35: Projectie orthofoplan werkput ter hoogte van voormalige kasteelvleugel t.a.v. ingemeten muurwerk en recente orthofotomozaïek [© geopunt].....	48
Figuur 36: Fotoreportage S1 WP6.....	49
Figuur 37: Projectie S2 in WP1-5 t.a.v. kabinetskaart van Ferraris d.d. 1777, en met aanduiding aangetroffen muurwerk ter hoogte van voormalig kasteel [© geopunt]	50

Figuur 38: Vlak- profielfoto bovenste vullingspakket S2 in vlak en in P5 in WP25	51
Figuur 39: Overzicht werkput kasteelzone met aanduiding unieke spoornummers per muurdeel	52
Figuur 40: Overzicht werkput kasteelzone met aanduiding tophoogtes stabiel bewaarde muurdelen; met stip aangeduid de locatie van muurprofielen	53
Figuur 41: Werkputoverzicht kasteelzone d.d. 12 juni 2023	54
Figuur 42: Werkputoverzicht kasteelzone d.d. 13 juni 2023	55
Figuur 43: Overzichtsplan kasteelzone met markering fotostandpunten detailfotoreeks	56
Figuur 44: Zicht op S15 met hoek naar S16.	57
Figuur 45: Overzichtsfoto op muurdelen S15-16, hun aanhechtingspunt op S3-4, en jong-antropogene aanbouw S6 [één baksteen dikke muur met formaat: 24 x 8 x 12 cm]	58
Figuur 46: Zicht op S3	59
Figuur 47: Zicht op S4	60
Figuur 48: Detailfoto S4 aan het oostelijke uiteinde en tégen S5 aan; waarop in profiel een niet bewaarde binnenmuur te zien is uitgevoerd in onregelmatig metselwerk met gerecycleerde baksteen [25 x 6 x 12 cm]	61
Figuur 49: Zicht op S5, S7 en S8.....	62
Figuur 50: Zicht op hoeken tussen S7-S8 en S10-S11	63
Figuur 51: Zicht op binnenzijde van muurdeel S11, opgebouwd met een brede funderingssokkel [1.8 m dikke onderbouw]; gehanteerd baksteenformaat komt overeen met agglutinerende muurdelen S7, S8 en S10 [25 x 6 x 12 cm]].....	64
Figuur 52: Zicht op S9, S12 en S13.....	65
Figuur 53: Zicht op S14 en restmuur van jong-antropogene kelderverdieping	66
Figuur 54: Fotoreportage profiel P7 tegen de buitenzijde [noordkant] van S3;Aaangelegd op zoek naar de ondergrens van de fundering; van top tot ondergrens meet het profiel 2.7 m [15.2 m TAW tot 12.48 m TAW]; stabiliteit, waterinfiltratie en veiligheid maakten dieper graven onmogelijk; We onderscheiden de opeenstapeling van minstens 6 verschillende bouwtechnieken,- zo niet fasen; We stellen met klem dat P7 eerder aan het oostelijke uiteinde van S3 is aangelegd, waar muurwerk algemeen van een slechtere kwaliteit was dan aan de westkant	67
Figuur 55: Hoge resolutie fotogrammetrisch samengestelde orthofoto met uitdrukking van exacte hoogteligging [m TAW] en lengte [m] van S3 en S5; Hierin is merkelijk verschil in bouwtechniek tussen de oost- (links) en westkant (rechts); bovenal is centraal een oudere uitbouw afgewerkt met kalkstenen hoeken volledig opgenomen in de muur	68
Figuur 56: Fotoreportage P8 toont de kalkstenenbezetting van de achtermuur (oostkant) van het kasteel en de hoek met de noordkant; aan de ondergrens van het profiel [12.66 m TAW] is de overgang aangetroffen naar reguliere baksteen-zetting in koppen en strekken [25 x 6 x 12 cm];	

Meteen tegen de buitenmuur van het kasteel is natuurlijk sediment samengesteld uit gereduceerd natte kei, dit is mogelijk indicatief voor een vullingspakket van de kasteelgracht	69
Figuur 57: Projectie Plangebied t.a.v; kabinetskaart van Ferrari d.d. 1777 waarop de twee aangetroffen uitbouwen aan de noordgevel nog duidelijk te zien zijn [© geopunt]	71
Figuur 58: Werkfoto sloopwerken aan de schoolkelder langs de Kasteelstraat d.d. april 2023; waarbij de ronde onderbouw van een toren is uitgebroken [© initiatiefnemer]	72
Figuur 59: Projectie noordelijke buitenmuur t.a.v. primitief kadaster Popp-kaart d.d. 1846 waarop verschillende uitbouwen tegen de noordgevel te zien zijn; en waarop de kasteelgracht reeds is gedempt [© geopunt].....	72
Figuur 60: Strategische uitsnede plannenbundel initiatiefnemer van de kasteelzone langs de Kasteelstraat waarop de fundering van speeltoestellen op een nieuw speelterrein aangelegd zullen worden.....	74
Figuur 61: Projectie voorgesteld advies in twee zones t.a.v. aangetroffen, inhoudelijk significante grondsporen en met aanduiding plaatsing grondbemalingskader.....	78

